

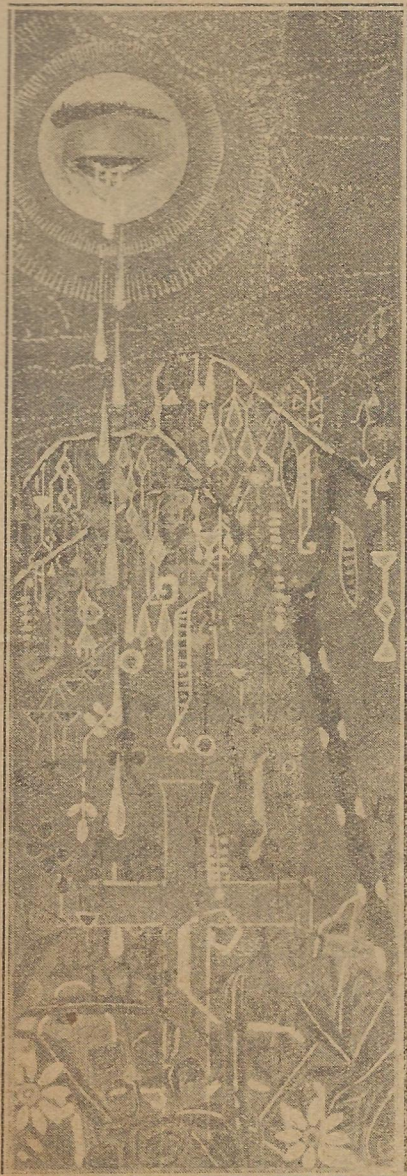

АГОБОМІРЪ
БОВЕВЕКОМ

ВЕНШЕНІ ГІКІКІ

ОБРАЗИТЪ на нашитѣ свѣтителѣ, герои и мъченици за про-
свѣта и свобода сж врѣзани дълбоко въ сърцето на всѣки
българинъ още отъ рани години, когато чистата ни дѣтска

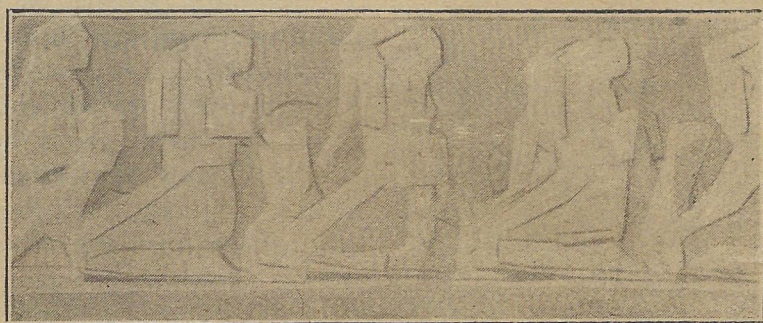
НАДЪ ОВЕЩЕННИТЪ ГРОВОВЕ

Х. К. Тачевъ

зани съ тѣхното велико дѣло, отдавамъ
сърдечна дань чрѣзъ тия поетически ви-
нание на грядущитѣ поколения.

душа е възприемала дѣлата и
подвизитѣ имъ като приказни
видѣния. Отъ първия зовъ за
възкресение въ тъмната епоха
на робството и досега, бъл-
гарското племе изживя и из-
живява свѣрхчовѣшки страда-
ния въ своя безспиренъ стре-
межъ да си осигури спокойно
развитие и право да живѣе на
свобода подъ слънцето. Както
въ далечното минало на на-
шитѣ непрѣкъснати борби за
човѣшко сществуване, така
и въ бурнитѣ години слѣдъ
освобождението, които още
слѣдватъ своя неизмѣненъ
ходъ, събитията освѣтиха и
овѣковѣчиха имената на мно-
жество беззавѣтни борци за
родъ и честь, обрекли себе си
на мъченичество и смъртъ за
човѣщина и право за сщест-
вование. Особено тежка и гор-
чива участъ, слѣдъ толкова ве-
лики подвизи, се падна на ма-
кедонския българинъ, който
и днесъ продължава своитѣ
кървави борби за освобожде-
ние. Съ тия борби сж свѣр-
зани неразривно подвизитѣ и
дѣлата на много нови родо-
любци и борци, одарени съ
гранитна воля.

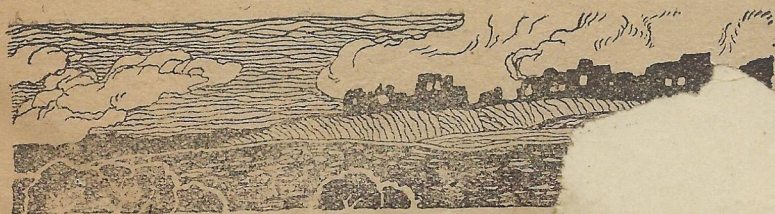
На тѣхъ, на вдъхновявалата
ги борба и на сѣнки

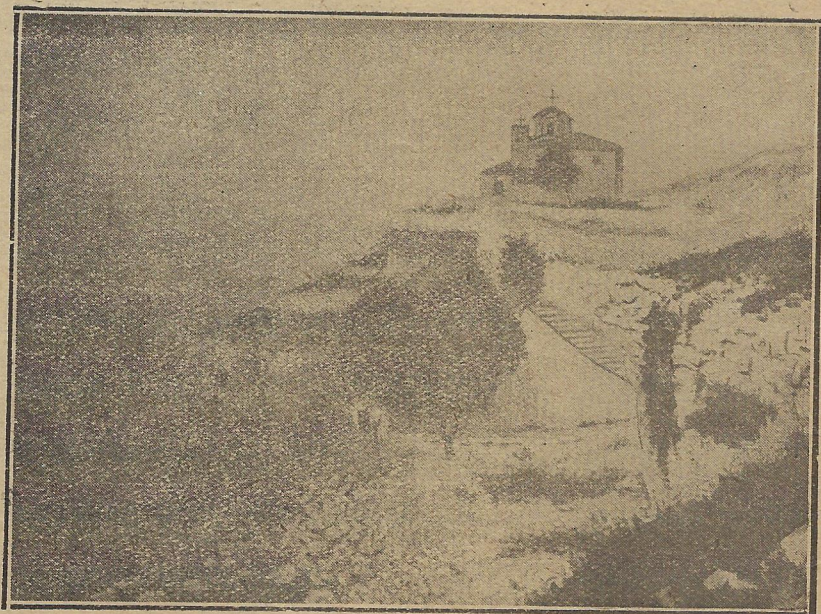

ПЛАЧУЩИ МАКЕДОНКИ

Ив. Лазаровъ

ТАМЪ,
ДЪ БЪЛГАРИ ЖИВЪЯТЪ...

Манастиръ СВ. НАУМЪ

Борисъ А. Митовъ

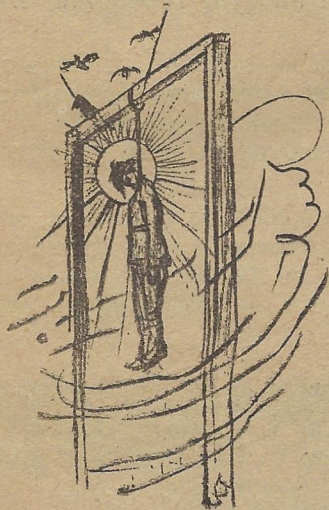
ВЪЗПѢВЪ НА МАКЕДОНИЯ

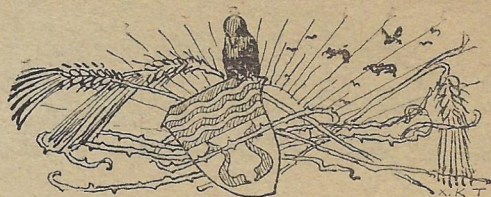
Замисленото на Бабуна чѣло,
На Рила, Шаръ, на гордия Пиринъ,
Смрачени срѣдъ несвършеното дѣло,
За родни спомнятъ дългъ на своя синъ!

На Бистрица струитъ изумрудни,
На Вардаръ, Струма шумнитъ вълни,
На Охрида водитъ сини, чудни
За минали и бждни шепнатъ дни!

И пѣснитъ на Черни-Дринъ пѣнливи
И плясъкътъ на Бѣлото море
Зракъ прѣскаатъ тѣ въ душитъ ни бурливи,
Зракъ-вѣра у гърдитъ, що не мре...

Но ти си, майко, скромна и свѣнлива,
Обичашъ свойтѣ вѣрни синове; —
За тебе въ бранъ ще литнемъ съ вѣра жива,
Кога дългътъ свещенъ ни призове!

ДОБРУДЖА

Браздитъ ти по ниви плодородни
 Съ тжга и мжка душатъ ни гърдитъ,
 Разбити сж завѣтитъ народни
 И чисти сълзи капятъ отъ очитъ!

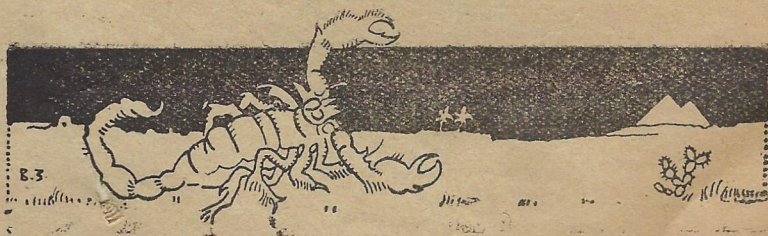
Изъ степитъ ти неизходни, ширни
 Цвѣтята сж оборили главички,
 Унило кретатъ агънцата мирни
 И кротко хрупкатъ роснитъ трѣвички.

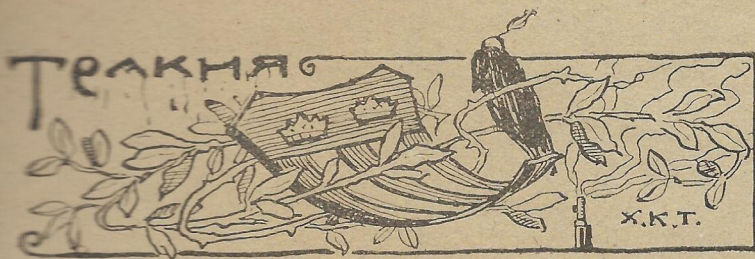
На Дунава водитъ тихи, мрачни
 Излеко шепнатъ си за участь клета,
 Що помрачи мечтитъ свѣтлозрачни,
 Крилъ добили въ браннитъ полета!

И слънчицето златно, ясногрѣйно
 Не ни се вече радостно усмива,
 Душа задъхва чувство благогрѣйно,
 Въ сърца ни буря гороломна стихва...

За винаги ли стихва? ... Пакъ отново
 Ще ревне ли тя мощно, яровито?
 И огненото, мълниено слово
 Ще ли разбуди въ нази чувство скрито?

Дали при майка си рожденна, мила
 Ще се завърнешъ пакъ сърце ти клето?
 Ще бждешъ ли въззета нейна сила;
 Ще видишъ ли пакъ радостъ подъ небето?

О, край, мечта на нашитѣ дѣди,
 Миналъ срѣдъ огънь, бури и бѣди,
 Догдѣ надъ нази слънце свѣти,
 Да бждатъ твоитѣ завѣти!

Съ привѣтъ дѣ Тунджа сладко ни зове,
 Дѣ Арда кжпе цвѣтни брѣгове,
 Марица дѣ струи и пѣе —
 За тебъ сърцето ни копнѣе!

Дѣ Бѣлото море отеква съ мощь —
 Русалки дѣ се кжпятъ въ лунна ноць,
 Дѣ Мѣста те цѣлува, гали —
 За тебъ ний всичко бихме дали. . .

Въ Родопи китни, неизходни — тамъ,
 Орфей дѣ пѣлъ е чародѣйно, съ пламъ
 И днеска българи живѣятъ,
 На нашъ езикъ тамъ плачатъ, пѣятъ.

О, край, мечта на нашитѣ дѣди,
 Миналъ срѣдъ огънь, бури и бѣди,
 Догдѣ надъ нази слънце свѣти,
 Да бждатъ твоитѣ завѣти!

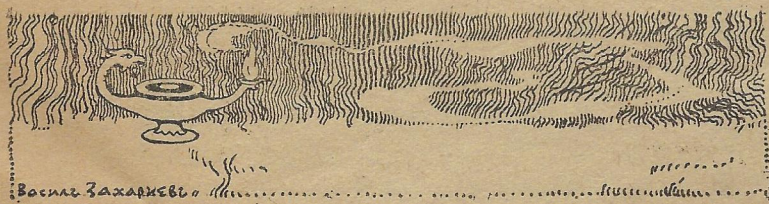

КИЧЕВСКИ МЪЧЕНИЦИ

В. Захариев

СВЕЩЕНИ СЪНКИ

Васил Захаревъ

СВ. ЦАРЬ БОРИСЪ

В. Захариевъ

СВЕТИ ЦАРЬ БОРИСЪ

Светецъ великъ и воля отъ мраморъ и гранитъ,
Отъ мисль и отъ чувство, царь скромень, именитъ,
Съ душа лазурна, чиста, широка — безпрѣдѣль,
Съ умъ бистъръ, благородень, съ духъ огненъ, вихренъ, смѣль.

Царь съвѣстенъ и честенъ, на храбро племе вождь,
Звѣздица пжтеводна, свѣтильникъ въ тъмна нощь,
Съ дѣлата си зачуди и свои и врази,
Отвърнатъ бѣ отъ всичко, що знае да пълзи!

Единъ бѣ ти достоенъ за царския прѣстоль,
За царската корона; народна скръбь и боль
Намираха тѣ отзвукъ въ душа ти — златенъ храмъ,
Ти правеше злодѣя да се черви отъ срамъ!

Съсъ врагове съсѣди въвъ люти разпри — бой,
Ний бѣхме ежечасно и нѣмахме покой
И нѣмахме ний мира, ни свѣтъль слънчевъ день,
На кракъ бойци ни бѣха, а ножа — въ ирвь облѣнь.

Небето бѣ покрито съсъ облаци и мракъ,
Навредъ цареше злѣба и дрѣзки, подѣль врагъ
Ни дебнеше въ засада и чакаше часътъ
Въвъ прахъ да ни разсипе, да ни срази съсъ смъртъ!

Народътъ ни потъналъ въ невѣжество — мъгла,
Самичекъ изоставенъ въ неволи и тегла
И гробътъ си копайше съ поквара и порокъ,
Поелъ пжтъ кривъ, далеченъ отъ истинския Богъ.

На слънцето, звѣздитѣ, на мѣсеца сребристъ
Се кланяше молебно, съсъ вѣра и гласъ чистъ,
Възнасяше молитви къмъ тѣхни златенъ тронъ, —
Възнасяше въздишки, проклятия и стонъ!

На огъня, водитѣ, на вѣтъра могъщъ
Се кланяха молебно жена, дѣте и мжжъ;
Войникъ и вождь сърцати, и бѣденъ и богатъ —
Навеждаха смирено прѣдъ тѣхъ глави и вратъ!

Къмъ живи Богъ въ небето бѣ всѣки глухъ и нѣмъ
И кой би въ Него вѣрвалъ, би сторилъ грѣхъ голѣмъ,
Перунъ би се разгнѣвилъ и съ огнени стрѣли
Би го сразилъ и прѣсналъ като талазъ въ скали!

За Бога Авраамовъ — Отецъ на кротки Синъ —
Изпратенъ на земята за жертва Той единъ —
Понесълъ мъжи кръстни, пролѣлъ прѣчиста кръвъ,
Не искаха да знаятъ. . . Перунъ бѣ Богъ тѣмъ прѣвъ!

И всичкитѣ напаси и всѣкакви бѣди —
Потоци сълзи жежки, кръвъ, загуби, врѣди,
Пожари, земетръси, потопъ, разгромъ и моръ. . .
Ни пращаше Небето за укоръ и позоръ!

Но ний — възлюбени, бѣхме слѣпци въ божественъ зракъ
И движехме се само въ мъгла, заблуда, мракъ,
Отъ истината свѣта странѣхме надалечъ,
Орженосци бѣхме съ прѣбитъ, рѣждясалъ мечъ!

И скоро всички щѣхме да найдемъ черенъ гробъ,
На зли съсѣди хищни подвластенъ да сме робъ
И въ робство да изтлѣемъ, да гасне мигъ слѣдъ мигъ
Родътъ на Аспаруха, на Крума — царъ великъ!

Но ето че проблѣсна лжчъ свѣтълъ въ гробна ноцъ,
Огрѣ на всички пѣтя, намѣри своя вождъ
Народа ни изстрадалъ, злѣ мъченъ и терзанъ,
Залутанъ срѣдъ забрава върху димящъ вулканъ!

Борисъ е на прѣстола — царъ кроткъ, мждъръ, милъ,
Съ душа прѣчиста, зрачна — на ангелъ лекокрылъ,
Дѣло велико стори отъ Бога вдъхновенъ —
Покръсти той народа, да бжде слънчевъ день.

Съ очитѣ си незрими видѣ той Господъ-Богъ
И истината свѣта, небесния чертогъ
И вѣра твърда, жива, изникна въ благи царъ,
Та вдигна той на Бога въ душитѣ ни олтаръ!

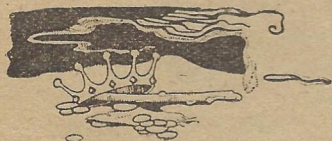
Богъ съ миръ всели се въ нами, прѣчисти наши духъ,
Обсеби ни Той всичко — очи, сърца и слухъ,
Подъ Неговото знаме ний тръгнахме напрѣдъ
И станахме всесилни, прочути по цѣль свѣтъ!

И всѣкога, когато бѣ нашъ върховенъ Вождъ,
Ний бѣхме окрилени, стихия, буря, мощъ,
Защото той ломѣше чилични мечове,
Побѣди Той раздава и щастие кове!

Единъ е Богъ въ небето — Всесилень, Всемогъщъ —
Царе, царства, народи прѣдъ трона му могъщъ
Навеждатъ съ почитъ, низко смирени си чела,
Вселената си свива незримитѣ крила. . .

Съ любовь гореща, жива, съсъ вѣра отъ сърце
Борисъ Христѣ прѣгърна и съ свѣтнало лице
Понесе кръста смѣло, стана слуга Христѣвъ
И ни поведе твърдо въ пѣтъ истински и новъ!

Кумиритѣ паднаха, езическия храмъ
Бѣ срутень изъ основа, че носѣше той срамъ,
Че носѣше той укоръ и бѣдствия безчетъ,
Погроми, поражена върху народа клетъ!

СВ. СВ. КИРИЛЪ и МЕТОДИ

Ив. Енчевъ-Видю

СВ. СВ. КИРИЛЪ и МЕТОДИ

Мракъ бѣше обхваналъ земята ни родна,
 Земя — рай-градина, прѣлестна и плодна,
 Земя надарена съ богатства незнайни,
 Изпълнена щедро съ вълшебства безкрайни!

Въ мракъ бѣше потъналъ народа тогава,
 Отслабваше вече дѣсница му здрава
 Огъ ежби, интриги, слѣпота духовна,
 Невѣжество черно и зависть отровна!

Небето сѣ мрачно — съ черъ облакъ покрито,
 Сърцето въ гърдитѣ смутено и свито,
 Нощъ вѣчна витайше въ земята ни мила,
 Що толкозъ юначни царе бѣ родила!

И тънѣхме ние въ грѣховность, заблуда,
 Гласъ никой не дигна за свѣсть и пробуда,
 Отвѣнъ и отвѣтрѣ врази ни заклети
 Убиваха всичко, що грѣе и свѣти!

Но ето, че вѣтъръ лъхна благодатенъ —
 Отъ Бога Всеблаги намъ щедро изпратенъ,
 Лъхна и разгони мракъ — облаци черни —
 На вразитѣ наши приятели вѣрни!

Слѣдъ нощъ дълговѣчна пакъ утро настана,
 Зората се сипна, залѣ се Балкана
 Огъ пѣсни възторжни, отъ радостъ велика,
 Кръвьта въ жили мжжки пакъ почна да блика!

И на небосклона изгрѣха слънцата,
 Що съ трепети пълнятъ и до днесъ душата,
 Що огънь подклаждатъ къмъ подвизи славни
 И нѣматъ на себе подобни и равни!

Кирилъ и Методи — души двѣ нетленни,
 Двѣ чисти жълтици, зумруди безцѣнни,
 Два брата утробни, слънца златолики,
 Съ кръвь българска въ жили, славяни велики!

Написаха първи славянска азбука
 И плодно откриха тѣ пжть къмъ наука,
 Къмъ трѣзвата мисль, просвѣтата сяйна,
 Та прѣснаха мрака на нощъта безкрайна!

Тѣ първи сложиха основатздрава
 На мощно славянство, покрито съ честь, слава,
 Тѣ първи въ душитѣ сѣмена посѣха,
 Въ дѣла плододатни, що послѣ узрѣха!

Славянството цѣло съ тѣхъ се днесъ гордѣе,
 Тѣхъ то славослови и химни имъ пѣе,
 Защото тѣ всичко за насъ бѣха дали:
 Душата си свѣтла, сърца си скрижали!...

Умътъ щомъ е бистъръ, възмогналъ въ просвѣта,
 Е мощенъ двигателъ, за сила се смѣта,
 Разбива пълчища и крѣпости здрави,
 Като побѣдителъ въ борбитѣ се слави!

Всесилно орже — рѣжда що не лови,
 Което открива хоризонти нови,
 Което сразява, безъ кръвъ да пролива,
 Рѣчъта ѣ разумна — печатна и жива!

Крѣпеше ни въ робство Господнето слово
 Чрѣзъ вашта азбука, съ търпене Христово,
 Мжжество и сила то вливаше въ жили
 И правеше всички орли якокрили!

Родъ, честь, вѣра скѣпа запазихме ние
 Съ азбуката ваша, що въ гѣнки си крие
 Мощъ рѣдка, прочута и сила неравна,
 Която създаде епоха най-славна!

По стѣпкитѣ ваши, Кирилъ и Методи,
 Кой безъ страхъ и трепетъ съ достоинство ходи,
 Той всѣкога тукъ е и трѣзвенъ и буденъ,
 Въ живота за него въпросъ нѣма труденъ!

СВ. КЛИМЕНТЪ ОХРИДСКИ

Антонъ Митовъ

ПРЪДЪ ОВ. КЛИМЕНТЪ ОХРИДСКИ

Х. К. Тачевъ

СВ. КЛИМЕНТЪ ОХРИДСКИ

Сѣнки въ мрачни нощи, гонени въ мъгла,
Свихме знамената, сведохме чела,
Кретама изъ пѣтя съ духъ сломенъ, убить,
Съ храмъ сме ний разрушенъ, съсъ кумиръ разбить!

Дѣ да се обърне наши тжженъ взоръ
Срѣща подлостъ, злоба, срѣща срамъ, позоръ,
Мощно що размахватъ своя кървавъ флагъ,
Що плющи и вѣй се срѣдъ гробовенъ мракъ!

Слънцето е скрито, — въ облачни сме дни,
Съ вѣра сме срутена още въ младини,
Съ лодка безъ весла сме въ бурното море,
Съ надежда —, която денонощно мре!

Чужда е за нази всѣка помощъ днесъ,
За врази ний броимъ правда, доблестъ, честъ,
Зло, ненавистъ ядна — червей скритъ въ гърди,
Ни подяждатъ скрито, готвятъ ни бѣди!

А небето ту го мълнии и гръмъ
Порятъ изъ дълбоко, ту кошмаренъ сънь
Ни духа вълнува и не дава миръ,
Мжитѣ ни нѣматъ нито край, ни спирт!

Бродници сме клетки, сѣнки сме изъ гробъ,
Служимъ на плътъта си, на страстьта сме робъ,
Ний жреци сме нейни, нейни сме дѣца, —
Властно тя владѣе въ нашитѣ сърца!

Плътъ съсъ форми — прѣлестъ, расла срѣдъ цвѣтя,
Страсть — нектаръ съ отрова ни поднася тя
И убива бавно въ насъ животъ-миражъ
И духътъ погубва — вѣрниятъ ни стражъ!

Слѣдъ вѣковно робство тежкиятъ яремъ
Смъкнахме отъ себе и съ крипатаъ подемъ
Литнахме нагорѣ — слънце и звѣзди
Дѣ трептятъ и свѣтятъ, дѣ самъ Богъ седи!

Слѣдъ побѣди славни, паднахме въ бѣда,
Че самозабрава насъ ни облада,
Че глави високо дигнахме безъ свѣнь,
Погребахме всичко — радость, слънчевъ день!

Заживѣхме ние робски клетъ животъ,
 Падна чрѣзъ разтлѣне племе и народъ,
 Стонъ, въздишки порягъ пакъ гърдитъ съ бѣсъ,
 Народътъ ни славенъ падна срѣдъ несвѣсть!

Кражби и убийства, безчинства навредъ,
 Ни законъ, ни правда, ни общественъ редъ
 Днеска не царуватъ срѣдъ хаоса тозъ, —
 Иска се, очаква нѣкой новъ Христосъ!

* * *

— Благовѣрни Отче — Клименте свети,
 Отъ всичко суетно, що катъ димъ леги,
 Пълно съсъ съблазни и съсъ смъртенъ грѣхъ —
 Въ ада що прѣпраща, ни пази отъ тѣхъ!

Пжтя си къмъ Бога изгубихме ний,
 Той въ мъгла снага си и въ заблуда вий;
 Изведи ни, Отче, въ пжтя правъ и чистъ,
 Бога да познаемъ, храма му лжчистъ!

Срѣдъ морето бурно си запаленъ фаръ,
 Словото ти живо пали въ насъ пожаръ,
 Сгрѣва ни душитъ, тика ни напрѣдъ,
 Въ пламъ и жаръ обръща то сърца ни ледъ!

Ти пориви чисти вливашъ ни въ души,
 Думата ти сладка ни гали, тѣши,
 Доброволно давашъ намъ ти своя дялъ —
 Отреденъ отъ Бога — родни идеаль!

Катъ невидимъ ангелъ ти надъ нази бдишъ
 Надъ дълга народенъ всѣкога седишъ
 И го въ пжть насочва — срѣдъ огънь и димъ,
 Отъ мечти и трепетъ твоя духъ незримъ!

Съсъ осанка царска, полководъ могъщъ,
 Ту подъ градъ куршуменъ, ту подъ огненъ дъждъ
 Твоя духъ се носи, трѣпне въ страхъ врага;
 Дай ни на Самсона силната снага!

Мжжество вдѣхни ни, о светецо милъ,
 Да сразимъ врага си, що въ гърди се свилъ,
 Страсть порочна, що се корени въвъ насъ
 И заглушва всѣки трѣзвенъ, буденъ гласъ!

Дай ни крѣпка вѣра, смѣлость ни вдѣхни,
 Дай ни слънце, Отче, въ тѣзъ тревожни дни
 Да разсѣй мъглитъ и подъ роденъ стягъ
 Изведи ни гордо на завѣтни брягъ!

Съ броня ни сърцата здраво ти обвий,
 Та да се запазятъ отъ ехидни змий,
 Отъ калъта, що цапа ведритѣ чела
 И петни позорно чиститѣ дѣла!

Дѣмона на злото, властенъ що е тукъ,
 Отнеми му всичко: щитъ, ханджаръ и чукъ,
 Ножа му двуостренъ, дългитѣ нокти,
 Силата да влада, отнеми му ти!

Снѣжната фѣртуна, що мете безспиръ,
 Прѣвѣрни я, Отче, въ пролѣтенъ зефиръ,
 Що цвѣтята милва и цѣлува съ страсть,
 Май съсъ птички пойни ти прати по насъ!

Стига изтезана, стига сънь дълбокъ,
 Стигатъ тѣзъ кошмари и юрукъ жестокъ,
 Юдински цѣлувки, купена любовъ,
 Стига сме вървѣли по прѣстѣпенъ зовъ!

Въ родната ни нива, за да има плодъ,
 Хвърли плодно сѣме — сѣме на животъ,
 Сѣме на съзнание и на дългъ свещенъ,
 Воленъ и разуменъ, на животъ безцѣнъ!

Толкова години, толкозъ вѣкове
 Ни рода запази отъ зли врагове,
 Вѣрата ни скѣпа и езика милъ,
 Всичко въ българина, що е кѣталъ, крилъ!

Пакъ те молимъ, Отче, смѣлость ни вдѣхни,
 Справедливостъ чиста, та въ ония дни
 Въ насъ кога разсвѣтнатъ мисль, чувство, умъ
 До единъ да тръгнемъ въ истинския друмъ!...

И светия старецъ, тихъ и мълчаливъ,
 Разказа молитвенъ, пламененъ и живъ
 Слушаше покъртенъ съ свѣтнали очй
 Изъ кои лѣтѣха искри и лжчи!

— Чухъ ти азъ молбата, — тихо проговори, —
Слънце ще изгрѣе, рухнатъ ще затвори,
Скоро ще се сбжднатъ блѣнъ, мечти завѣтни,
Аленъ макъ ще цѣвне по полята цвѣтни!

Той ще се обagri отъ кръвта пролета,
Дадена обилно въ браннитѣ полета
Отъ борцитѣ наши — родни исполини,
Чакани отъ всички толкова години!

Нощъ раздира було черно, непрогледно,
Ей зора ще сипне, словото послѣдно
Слушай и прѣдай го: Празнични камбани
Скоро ще забиятъ — екнатъ ще балкани!

Тържества ви чакатъ, който доживѣе
Слѣдъ нощта зловѣща, лжчъ ще го огрѣе,
Лжчъ на свободата и въвъ химнъ божественъ
Чувства ще излѣе въ оня часъ тържественъ!

Иска се търпене мощно, величаво
И съзнане трѣзво, поколене здраво
Съсъ сърце пропито, съсъ душа опита
Въ родни идеали, въ бжднина честита!

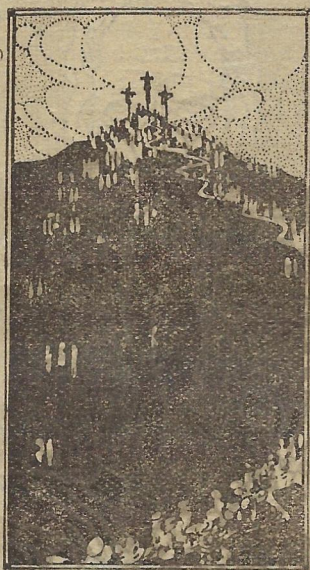
Врѣме не губете въ хленчъ, въ молби безплодни,
Всѣкога бждете смѣли, благородни
И сълзи горчиви никога не лѣйте,
А на свойтѣ сили само се надѣйте!

Богъ ви днесъ изпитва вѣрата дълбока,
Та за туй ви праща тазъ сждба жестока,
Тия дни ужасни, въ черенъ крепъ обвити,
Тѣзъ стрѣли въ сърцето остри, ядовити!

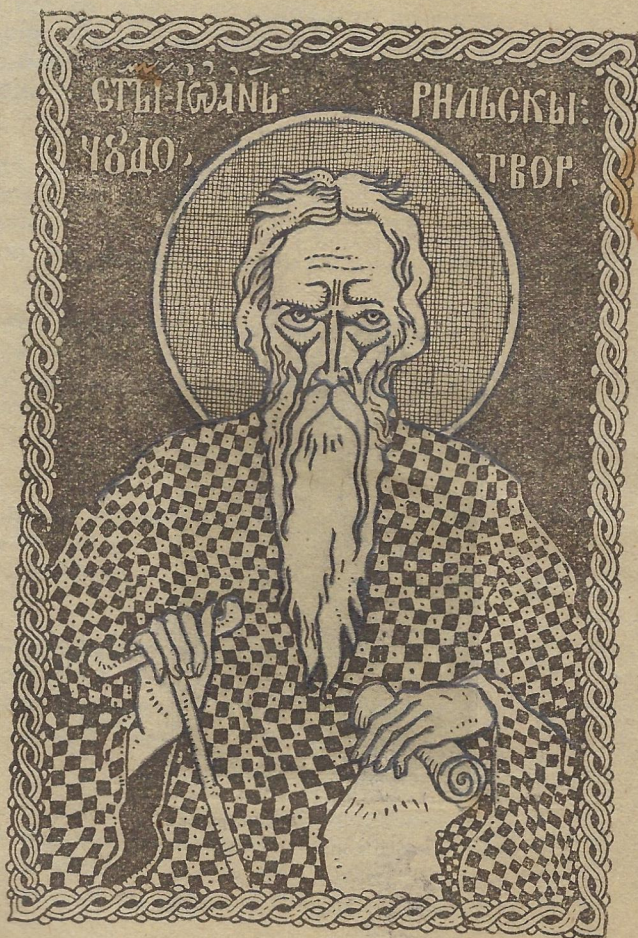
Нови дни ще дойдатъ, чакани, желанни
Пакъ чела да дигнатъ гордитѣ Балкани
И срѣдъ тѣхъ еднички волни господари
Вий ще сте — борцитѣ — крѣпки, млади, стари!

Съсъ крилѣ ефирни ние ще витаемъ
Всѣкога надъ вази, пжтъ ви ще чертаемъ,
Пжтъ достоенъ, честенъ, отявленъ, блѣнуванъ,
Пжтъ на щасте, радостъ, воленъ и жадуванъ...

Вѣра, уповане имайте въввъ Бога,
Братски въ миръ живѣйте — срѣдъ завидна слога,
Мощъ и вдѣхновене черпете въ бѣдитѣ
И безъ страхъ вървете въ пжтя на дѣдитѣ!...

Ал. Добриновъ

СВ. ИВАНЪ РИЛЬСКИЙ

В. Захариевъ

СВЕТИ ИВАНЪ РИЛСКИ

Срѣдъ рилскитѣ усои — далече отъ свѣта,
Далечъ отъ шумъ и блѣсъкъ, отъ пустошь, суета
И отъ съблзани плътски и отъ помисли зли —
Въвъ пещери вѣковни се, Отче, засели!

Порока бѣше пусналъ въ насъ коренъ най-дълбокъ,
Забравихме Небето и Висши — Прави, Богъ,
Отвърнахме отъ Него лицето свое ний, —
Въ кривъ пѣтъ тръгнахме, който въ порокъ снага си вий.

Дѣца ний всички бѣхме на тъмни сили — адъ,
Защото се родихме срѣдъ подлостъ и развратъ,
Защото въвъ сърца ни намѣри ширенъ станъ
Нечисти духъ — зълъ, подълъ, отъ райски кжтъ изгнанъ!

Раздаде си имота на бѣдни и саминъ
Оттегли се въ молитва и постникъ бѣ единъ
За примѣръ и назида, срѣдъ пуститѣ мѣста
Бесѣдваше сърдечно съсь самия Христа!

Отшелникъ въ пещеритѣ срѣдъ рилски пушинякъ,
Ти молѣше Твореца да прѣсне гробни мракъ,
Съзнание да прати, народа ни злочестъ
Да се опомни, стига поквара и несвѣсть!

Срѣдъ ереси погубни, посрѣдъ прѣстѣпна страсть
Срѣдъ урагана бѣсенъ, що носеше въ захласъ
Жени продажни — леки, срѣдъ похотъ и срѣдъ блудъ,
Съсь словото си мощно ти внесе трепетъ, смуть!

Скала гранитна бѣше срѣдъ яростно море,
За вѣрата лжчиста, що никога не мрѣ,
Застѣпникъ бѣше искренъ и вѣренъ бѣ и стражъ,
Прѣдъ тебъ бѣ всичко ясно, не виждаше миражъ...

Ти чудеса извърши и нѣма равенъ тебъ
По тѣхъ, защото даде човѣка, що бѣ слѣпъ
Да види и познае, че Богу си любимъ
И че живота земенъ, суетенъ е и димъ!

Ти бѣсове изгони, прокажени цѣри,
Слѣпци изъ нощъ изведе — съсь зрѣне ги дари,
На хромитѣ повърна пакъ здравитѣ крака,
За страдното ни племе, Светецо милъ, плака!

Змията, що ухапа Лука — монаха младъ,
 Я въ камъкъ ти прѣвърна, баща му — твоя братъ,
 Бѣ грѣшникъ и моли се за него толкозъ ти, —
 Чрѣзъ твоята молитва Небето го прости!

Царь Петъръ пъкъ, когато дошелъ бѣ въвъ Срѣдецъ
 По работи народни, за постника-светецъ
 Бѣ чулъ да се говори — за твоя свѣтъ животъ,
 Въвъ Рила да те търси проводи бързоходъ!

Златото, що ти прати, повърна му тозъ часъ,
 Съ молитва тиха, кротка и съ благовеенъ гласъ:
 — Царю, войска ти имашъ, тебъ нужно ти е знамъ,
 За нея ти пази го, — съзнай, царю, туй самъ. . .

Не само съ хлѣбъ живѣе човѣка въ тоя свѣтъ,
 Но и съсъ слово Боже, защото то е медъ
 И балсамъ за душата. . . То огънь е парливъ,
 Що гнилото изгаря въвъ всѣки нечистивъ!

Ти искашъ да се срѣщнемъ, ненужно е това,
 Не искамъ почитъ царска, възторжени слова, —
 На она връхъ качи се, ще пална азъ огънь,
 Ти стой и гледай зорко отъ шатрата си вѣнъ!

Азъ шатрата ще видя, ти — вдигнатия димъ. . .
 Ти царь си, азъ — отшелникъ, далечко да седимъ. . .
 Ще моля азъ Твореца да бжде милостивъ
 Надъ клети ни народецъ, терзанъ и търпеливъ!

И страшнитѣ прѣмежди, що днесъ изпитва пакъ
 Народа ни отъ ерестъ — стжпила здраво съ кракъ
 Въ душитѣ и сърцата на ученъ, бѣденъ, простъ,
 Ще се прѣмахнатъ, нашъ е вождъ самъ Исусъ Христосъ!

Царю, иди съсъ миромъ въ прѣстолния си градъ,
 Прѣсушвай вредъ сълзитѣ, прѣмахвай нужди, гладъ,
 Обичай си народа — обичай го катъ царь,
 Като човѣкъ, приятель, катъ милъ и скжпъ другарь. . .

Боляри и велможи дойдоха отдалечъ
 И прѣдъ краката твои сложиха своя мечъ,
 Поклони тѣ сториха на тебъ, на твоя Богъ,
 Най-справедливъ и добъръ, всевластенъ, мждъръ, строгъ!

* * *

Духовното единство ти, Отче, въ насъ крѣпишь,
 Съ очитѣ си незрими ти зорко — съ трепетъ, бдишь
 И пазишь ни души тѣ отъ страшень — смъртень, грѣхъ
 И отъ дѣла, които подигатъ укоръ, смѣхъ!

Ний свързани сме съ тебе, чрѣзь свѣтата любовь,
 Чрѣзь правдата небесна, чрѣзь пламенния зовъ,
 Що иде отъ сърцето, дѣ владашь само ти —
 Катъ неговъ покровитель, застъпниче свети!

П. Урумовъ

ЦАРЬ САМУИЛЬ

Стефанъ Ивановъ

ЦАРЬ САМУИЛЬ

БАЛАДА

Доба е потайна, мѣсеца сребристь
 Се усмихва тѣжно въ небосвода чистъ,
 Трепетни звѣздички плувнали въ захласъ
 Шепнатъ си гальовно до призоренъ часъ.

Въ езерото бистро лекиѣ вълни
 Тихичко се гонять въ сини далнини,
 Въ мила изпрѣвара тѣ срѣдь своя бѣгъ
 Стигатъ и се удрятъ въ каменния брѣгъ.

Кжпятъ се въ омая, въ лунния свѣтликъ,
 Въ езернитѣ струи съ пѣсни, съ весель викъ
 Чуднитѣ русалки — воднитѣ дѣца,
 Грижи що не знаятъ тѣхнитѣ сѣрца!

Надъ водитѣ дружно плѣснатъ съсь ржцѣ,
 Радость озари имъ кроткото лице,
 Хванатъ се, извиятъ танцъ вълшебенъ, лудъ
 Надъ сребро стопено, надъ злато зумрудъ!

Въ сини имъ очички, въ погледа имъ благи,
 Въ златнитѣ косички, въ бузичкитѣ макъ,
 Въ дѣтскитѣ усмивки, въ нѣжни разговоръ
 Се едно долава — дружба и сговоръ.

Въ езерното дѣно иматъ свой палатъ —
 Отъ кристалъ издѣланъ, хубавъ и богатъ,
 Днитѣ си дѣ нижать; звѣздички пѣкъ рой
 Блѣснатъ ли, напушатъ тѣ подслона свой!

Нощъ крилѣ разтлала, мѣсець кротко грѣй,
 Дневни шумъ утихналъ, млькналъ и нѣмѣй,
 Воднитѣ царици съ погледъ прикованъ
 Къмъ скалата, виждатъ призракъ съ бѣль саванъ.

Крѣпости и кули — жалки съсипни,
 Гордость честь и слава въ нѣкогашни дни,
 Вѣчно ще напомнятъ за добрия Царь —
 За човѣка честенъ, рѣдкия другаръ...

Храмове старинни ще напомнятъ оцъ
 Вѣрата ни крѣпка, църковната мощъ;
 Царь че сме имали и прѣстоленъ градъ,
 Туй ще ни напомня срутени палатъ!

И това видене, призрака тозъ блѣдъ —
 Гордъ, извишилъ чело, погледъ впилъ напрѣдъ,
 Всѣка нощъ що идва, е царь Самуилъ —
 Царь най-добродушень, обичень и милъ!

Гроба той напуща и вѣвъ царски видъ
 Срѣдъ потайна доба се вѣсти честить, —
 Тукъ е по-доволенъ отъ надзвѣздни миръ,
 Срѣдъ слънца духа му дѣ лети безспиръ!

Плаща си отмѣта леко, на страна,
 Изподъ него блѣсватъ съ ярка свѣтлина
 Царскитѣ доспехи, бойния му ножъ,
 Всички скжпи знаци на върховень вождъ!

Той съ корона златна отъ сапфиръ, топазъ,
 Отъ рубини рѣдки, перли и елмазъ,
 Прѣдъ кои блѣднѣятъ всѣкакви слова,
 Украсилъ е свойта царствена глава!

Съсъ стрѣли обружень, въ пжть що пуща правъ,
 На бедро юнашко мечъ закачилъ здравъ,
 Съ лжкъ и щигъ въ ржката, съ пламенни гърди,
 Денонощно зорко той надъ нази бди!

Мѣсець и русалки и зефира лекъ
 Спирагъ дѣхъ, замирагъ и вълни срѣдъ бѣгъ,
 Приковали всички погледи и слухъ
 Въ дивното видене, въ благородни духъ.

Въ тишината гробна бурната му рѣчь,
 Искренна, правдива, еква надалечъ,
 Съ нея властно иска отъ мъртвешки сънь
 Да пробуди всичко, да пламне въ огънь!

Съ дѣсница корава, крѣпка, пълна съ мощъ,
 Сочи далнинитѣ въ тая глуха нощъ
 И слова излитатъ: — До оня прѣдѣлъ,
 Българско било е, азъ съмъ го владѣлъ.

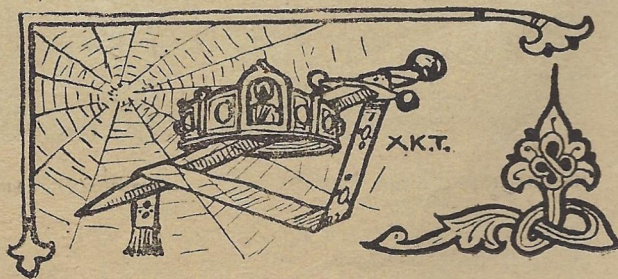
Българското слово — родната ни честь,
 Що гърдитѣ сгрѣва, дѣ гърми и днесъ,
 Дoblѣстно чертае правия ни пжть,
 Границитѣ родни въ родния ни кжтъ!

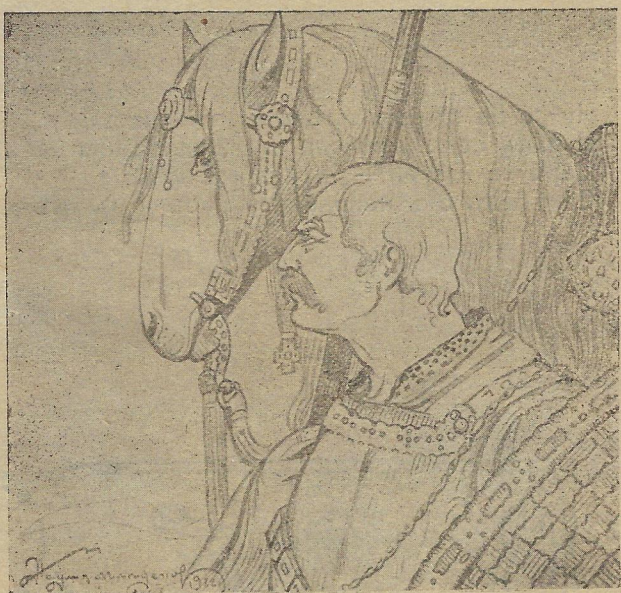
Нека не отпада ваши духъ калѣнъ,
 Та да сте готови пакъ за оня день,
 Когато дългътъ ви бойно призове —
 Щастето народно пакъ да се кове!

Не въ сговоръ сте днеска, мънички на гледъ
 И съ врази безбройни обградени вредъ,
 Та вий сте и жертва на грубъ произволъ,
 Който подкопава царство и прѣстолъ...

.....

Чу се на пѣтела прѣдвѣстния гласъ
 И пакъ стихна всичко въ срѣднощния часъ,
 Царя се изгуби — потъна въ нощъта,
 Скръбенъ отъ неправди у насъ и въ свѣта...

КРАЛИ МАРКО и ШАРКОЛИЯ

Наумъ х. Младеновъ

КРАЛИ МАРКО

(БАЛАДА)

За тебъ се писаха легенди чутовни,
 Възторжени оди и пѣсни бунтовни,
 Въ балади ликътъ ти се вѣстѣше често,
 Че въ тѣхъ бѣха дали тебъ първото мѣсто.

Сравняванъ съ Самсона, съ Тезей, съ Херкулеса
 По личната сила, че твойта намѣса
 Въ борбитѣ жестоки бѣ строга присжда —
 Съсь честна отплата и съсь воля твърда.

Търсихъ те въ Бабуна, дѣ твоитѣ стѣпки
 Личатъ и день-днешень и избиватъ въ трѣпки,
 Дѣ на Шарколия твърдото копито
 Личи по скалитѣ още не изтрито.

Търсихъ те безспирно въ горитѣ осойни,
 Съ надежда да зърна духа неспокойни,
 Що въ тебе вилнѣлъ е катъ огнена буря
 И страшна стихия, що кърти, катуря!

Легендни юнако, вѣвъ пещери страшни
 Търсихъ ти слѣдитѣ азъ мрѣтви и прашни
 Отъ твоитѣ стѣпки оставени тамо;
 Но какво намѣрихъ? — Сѣнка споменъ само...

Отидохъ най-полслѣ вѣвъ Прилѣпъ прочути —
 Дѣ сж всеизвѣстни борбитѣ ти люти, —
 Отъ кулитѣ, що си защищавалъ мощно
 И бдѣлъ си надъ него съ трепетъ денонощно!

Тамъ всички — съ дѣцата, дѣлата ти знаятъ,
 Живота — изтѣнко, а сжщо — и краятъ;
 Че си гордостъ тѣхна, че си тѣхна слава
 На тебе да падне прахъ никой не дава.

Не твойтѣ легенди азъ искахъ да чуя,
 А нѣщо израсло изъ грѣйнала струя,
 Която въззема и днеска народа,
 Далъ толкова жертви за скжпа свобода.

Не твойтѣ прѣданя, съ вълшебство обвити,
 Що слушалъ и чель съмъ въ дни млади, честити,
 Азъ искамъ да зная, — тѣхъ знае ги всѣки, —
 Не друми азъ търсѣхъ, а кози пжтеки.

Изкачихъ се бързо при твоитѣ кули,
 Дъждове що кжпять и вѣтъръ що брули,
 За окото ясно отъ дѣ се открива
 Вълшебство чаровно — картина красива !

Азъ прага прѣкрачихъ и твоитѣ двори
 Прѣдъ менъ се откриха, за тѣхъ се говори
 Тѣй често и дълго въ народнитѣ пѣсни
 Описани съ думи цвѣтисти, прѣлестни !

Кулитѣ покрити съ мжхъ, плѣсенъ и бурень,
 Зидътъ е плачевень — тукъ-тамо разтурень,
 Калджрмени двори, чърдаци високи,
 За коня обори и порти широки. . .

Отъ всичко, що знаехъ за кулитѣ стари,
 Щомъ въ двора нагазихъ саминъ — безъ другари,
 Испитахъ азъ чувство на радостъ, наслада,
 На щастие рѣдко — най-скжпа награда !

Въвъ всѣка трѣвичка, поникнала тамо,
 Марковица стройна съ ржави до рамо
 Запретнати, виждахъ, а въвъ всѣки камъкъ —
 Сърцето на Марка — отъ огнь и пламъкъ !

Както богомолецъ пристжпя въвъ храма
 Смирено и тихо — затишие въ драма,
 Пристжпихъ безмълвно въ чертозитѣ нѣми,
 Дѣ Марко кроиль е планове голѣми !

Духа дѣ на Марка слѣдъ борби неравни,
 Слѣдъ подвизи рѣдки и посжпки славни,
 Покой е намиралъ и съ булче си вѣрно
 И съ мжжка си рожба е живѣлъ примѣрно !

Дѣ Марко съ дружина — юнаци отбрани,
 Отправлялъ е укоръ и люти закани
 Къмъ тъмнитѣ сили и пѣклени твари
 И дни имъ прѣбройвалъ съсъ свойтѣ другари !

Дѣ Марко е слагалъ трапеза богата
 На гости си скжпи, дѣ всичко въ позлата
 Е свѣтѣло само, вина дѣ се лѣли
 Въвъ сребърни чаши и пѣсни се пѣли.

Дѣ мжжката рожба — надеждица мила,
 На Марко крилати, е вдѣхвала сила,
 Въ бащата юначенъ — къмъ подвизи нови:
 Затвори да руши, да чупи окови!

Въ жлитѣ се взирахъ, тамъ дѣ сж седѣли
 На Марка юначни другаритѣ смѣли:
 Боздугантъ тежъкъ, ризницата здрава,
 Мечтъ, що въртѣлъ е съ дѣсница корава.

Ни копия остри, ни стрѣли отровни,
 Ни лжкове яки, що никои не помни,
 А въ приказки стари сме слушали само
 И въ пѣсни легендни — не зърнахъ азъ тамо!

Мъртвило и пустошъ въ кулитѣ царѣха,
 Покоитѣ глухи къмъ подвизи бѣха,
 Отъ Марка и близки слѣдица — ни поменъ,
 Домтъ днесъ нѣмѣе, безлюденъ и скроменъ!

Провикнахъ се грѣмко: — И тукъ ли те нѣма,
 О, дивни юнако, о, слава голѣма,
 И тукъ ли — кждѣто, кога бѣ уморенъ,
 Въ покойтѣ самичекъ седѣше затворенъ?

И тукъ ли — отдѣто съ крилата дружина,
 Поемаше пжтя къмъ Шаръ, къмъ Пирина,
 Ту катъ лъвъ настрѣхналъ литваше въ борбитѣ
 И тукъ ли ти губя, юнако, слѣдитѣ?

Извиха се бури страхотни и хали,
 Крушене постигна завѣтъ, идеали,
 Златистото слънце вечъ спрѣ да ни топли,
 Гърди изнемогватъ въвъ стонове, вопли!

Изгубихме пжтя, мъгла го обвива,
 Душата ни гасне, сърцето изстива,
 Надежда и помощъ сж чужди за нази,
 Насъ всѣки ни гони, прѣзира и мрази!

Злочести сираци — за погледъ милъ скрити,
 Жреци благовейни съ кумири разбити,
 Безъ вина — виновни, най-тежки злодѣи,
 Че сме се борили за свѣтли идеи!

Теглата ни мѣрка нѣма ли да знаятъ,
 На мжки и робство вижда ли се краятъ?
 Ще ли се разсѣятъ облаци бурливи, —
 До кога ще бждемъ погребани живи? . . .

Отвѣтъ не получихъ, замрѣха словата,
 Наведохъ глава си, тръгнахъ къмъ вратата;
 И че не намѣрихъ ни цѣръ, ни утѣха
 Съ разбити надежди напуснахъ тазъ стрѣха!

Когато бѣхъ вече срѣдъ равнитѣ двори,
 Чухъ, че конь изцвили, въ Маркови обори. . .
 Та кой би повѣрвалъ? — Чудни изненади
 Криели въвъ пазви Марковитѣ сгради!

Закрачихъ полека, за да не прогоня
 Духа на юнака, що издаде коня; —
 Бѣхъ близо, когато чухъ какъ Марко скочи
 Отъ седлото, долу — на твърдитѣ плочи!

Чухъ какъ той захвърли боздуганъ чиличенъ —
 Назжбенъ и тежъкъ — другарь скжпъ, обиченъ
 И съсъ крачки смѣли при коня пристжпи,
 Помилва го нѣжно съ мили думи скжпи:

— Другарю, ний съ тебе, що не сме видѣли?
 Срѣдъ нужди, лишена, въ борбитѣ най-смѣли
 Дѣлили сме всичко братски — не по Бога
 И всѣкога съ тебе сме били въвъ слога!

Дѣ кръвь се е лѣла, ти хвърляше пяна,
 Летѣше катъ хала и отъ всѣка рана
 Добита срѣдъ боя, ти ставаше бѣсенъ,
 Стихия страхотна, дивенъ и прѣлестенъ!

Азъ дѣто не смогвахъ, о, конче крилато,
 Ти смогваше, виждахъ, смѣло и сърцато;
 До катъ се държахме двама — недѣлими,
 Бѣхме сила, крѣпость и непобѣдими. . .

До край ме изслушай, друже Шарколия,
 Боли ме сърцето; въ душа си що крия,
 Изслушай ме днеска, ти добръ разбирашъ
 Що е черна болка и цѣрь ѝ намирашъ!

Веднажъ сме тукъ само въ годината ние
 Съ тебъ гости приети въ кулата, що крие
 Идейтъ ми свѣтли, стремежитъ святи,
 Подема ми мощень, полета крилати.

Защитници бѣхме на правдата чиста,
 Израсла надъ тръне въ градина цвѣтиста;
 На слабитъ, друже, давахме подпора,
 Невинни спасихме отъ бичъ и затвора!

Но ние не бѣхме ни борци за слава,
 За користъ и злато, а кауза права
 Ни вдъхна въ сърцата борба денонощна,
 Въ която отекна побѣдата мощна!

Ни за мѣсть жестока се борихме смѣло;
 Велико и свѣто бѣ нашето дѣло:
 Вериги да смъкне на робство народа
 И да заживѣе волно — на свобода!

Сжщото и днесъ е — сжщитъ теглила,
 Пакъ сжщата участъ, буря се извила
 Надъ страната наша, та мете и руши, —
 Призрака на злото — демона, я души. . .

Но нека не пада духа въ отчаяне,
 По-твърдъ и упоренъ — катъ скала, да стане,
 Защото въ бѣдитъ човѣкъ се калява,
 Въ борби и несрѣти духа се кръщава. . .

Не съ рабско пълзене, съсъ злѣба, интриги,
 Не съ завистъ, измама се чупятъ вериги,
 А съ бистро съзнане къмъ дълга народенъ
 Се права добиватъ и животъ свободенъ!

Въ борбитъ, що идатъ, ще бждемъ пакъ първи,
 Че свикнахме вече, другарю, на кърви,
 А дѣто сме ние — страната е права,
 Побѣдата нейна, покрита съсъ слава. . .

И коня изцвили съ гласъ трепетенъ, ясенъ,
Съ копито заудря въ знакъ, че е съгласенъ,
А Марко цѣлуна коня по челото
И вихромъ се метна леко на седлото. . .

КРАЛИ МАРКО

П. Киселинчевъ

Науль х. Младеновѣ

КРАЛИ МАРКО

КИТИНО КАЛЕ

(БАЛАДА)

Въ Кичево се виятъ каменни основи,
 Но не отъ храмъ дременъ, ни отъ сгради нови,
 А отъ кули стари, дѣто е живѣла
 Кита хубавица, катъ звѣзда що грѣла!...

Врѣдомъ тѣй прочута, първа хубавица —
 Съ кралска кръвъ у жили — Маркова сестрица,
 Що съ неземна хубость била надарена,
 Въ кулитѣ надъ Прилѣпъ въ майски день родена!

Съсъ сестра си Звѣзда — сжщо тѣй напета,
 Ярѣденица чудна, отъ небето снета,
 Братови си кули напуснали вече,
 За да си застроятъ бранище далече!

Звѣзда си направи кули и палати
 Въ Гостиварско, що са и до днесъ познати,
 Че за тѣхъ все още се легенди рѣятъ,
 Спомени се пазятъ, пѣсни имъ се пѣятъ.

А сестра ѝ Кита — китка миризлива,
 Кула си издигна горда и красива;
 Отъ желѣзо здраво и отъ дѣланъ камъкъ
 Се извиши гордо туй кале, тозъ замъкъ!

Проходи, килии, долу — подъ земята,
 Лабиринтъ сж сжщи, свиватъ се сърцата
 Отъ страхъ и отъ ужасъ, въ тѣхъ кога се хлѣтне, —
 Мислишъ, змей те дебне, сѣкашъ, ще те глѣтне.

Долу, въ тѣзъ килии, Кита юначина,
 Слѣдъ борби неравни съ храбра си дружина,
 Хвърляла безъ трепетъ плѣнници и роби —
 Изверги на ада и на низки злоби!

Въвъ вериги тежки сж седѣли, гнили,
 Тамъ сж тѣ погребли сѣтнитѣ си сили,
 Насочени само къмъ зло и грабежи,
 Къмъ убийства звѣрски, свади и метежи!

Горѣ пѣкъ трапези слагала е Кита,
 Въ пирѣ си дни низала съ отбрана си свита,
 Въ честь на редѣ побѣди, давали ѝ щедро
 Плѣнници и лаври за челото ведро!

Пили сж и пѣли въ каменнитѣ сгради
 Рицари-юнаци, старци бѣлобради,
 Начело съсъ Кита, гиздава и стройна —
 Що на Марка славенѣ е сестра достойна!

Звѣздинитѣ кули и дѣцата малки
 Знаятъ отъ дѣди си — съсипни сж жалки,
 Саль едни основи, сринати дувари
 Все говорятъ, шепнатъ за врѣмена стари!

Спомнятъ ни за Кита, за Звѣзда, за Марка,
 За борбитѣ славни, за любовѣта жарка
 Палната въ гърди имѣ къмъ земята родна
 Съ прѣлести омайни, благодатна, плодна.

Марка прилѣпчанецѣ, съсъ широка слава,
 Съ духѣ юначенѣ, снаженѣ, кой ли не познава?—
 Знаятъ му дѣлата благородни, сяйни,
 По царства голѣми, по земи безкрайни!

Ако раздѣлени — виждали се често:
 Въ Прилѣпѣ ту — у Марка, ту на друго мѣсто —
 Въ Звѣздинитѣ сгради, въ кулитѣ на Кита
 Тримата се срѣщатъ за вѣрностъ честита...

* * *

Мѣсеца въ небето се усмихва леко,
 А зефирѣтъ галенѣ носи се далеко
 На крилца си нѣжни, леки, пеперудни
 Къмъ царства омайни и вълшебно чудни!

Славевѣтъ примира въ пѣсенѣ-жарѣ любовна
 И съ крилца си трепка въ тая нощѣ чаровна,
 А щурци немирни пѣсенѣ сж подели,
 Върбовитѣ клони мълкомѣ се навели.

Шушнатъ си трѣвитѣ, шепнатъ си цвѣтята,
 А звѣздички златни мигатъ въ небесата,
 Самодиви, юди и русалки чисти
 Къпятъ се въ водитѣ тихи и сребристи.

Цѣлата природа сладко спи и дрѣме,
Спи тя и сънува въ туй потайно врѣме;
Марко развилнѣлъ е коня си крилати —
Носи се стремглаво къмъ поля познати!

Пещери напусналъ, яхналъ Шарколия —
Носи се катъ хала тозъ юнакъ-делия,
Тропотъ салъ издаватъ конскитѣ копита,
Въ Кичево отива — при сестра си Кита!

Въ Кичево сж вече — кулитѣ се вишатъ,
Съсъ очи голѣми гледатъ тѣ и дишатъ,
Вжтрѣ — шумъ и пѣсни и свирни безкрайни,
Гръмки разговори, приказки омайни!

Въ стаитѣ богати — сложени трапези,
Околъ тѣхъ седнали рой бойци — витези,
Съ ризници желѣзни, съ копия чилични,
До единъ безстрашни и стрѣлци отлични!

По срѣдата Кита — катъ зорница ясна,
А до нея Звѣзда — хубава, прѣкрасна,
Съ чаши руйно вино, съ пламъци въ очитѣ,
Наздравица пиятъ тѣ ведно съ бойцитѣ!

Пиятъ и поглеждатъ къмъ врата двукрили,
Гостъ желанъ очакватъ, братъ — на сестри мили,
Чакатъ съ нетърпене Марка легендарни,
За да се излѣятъ чувства благодарни!

Кита е въ почуда, Звѣзда се тревожи,
Рицаритѣ млади, старитѣ велможи,
Маятъ се и дивятъ, що се Марко баби?
Толкова ли скоро Марко ги забрави?

Чу се конски тропотъ, всички въ мигъ скочиха,
Всички къмъ вратата погледи впериха,
Марко гордо влѣзе, хвърли боздугана,
Хвърли мечъ — орже и посрѣдъ застана!

— Ето ме, сестрици! Ето ме, другари!
Малко се забавихъ... Кой когато свари...
Дай да ви прѣгърна, Кито, Звѣздо мила,
Че единна мисълъ е сърце кърмила...

* * *

И пристѣпятъ тихо, всички се ржуватъ
 Съсь юнака славенъ и поклонъ му струватъ
 Низкъкъ — до земята, че единъ е Марко
 Съсь сърце безстрашно, пламенно и жарко !

Звѣзда въ лѣво седна, Кита пѣкъ отдѣсно —
 Братъ имъ по срѣдата — вино най-чудесно
 Се излѣ въ потири отъ злато ковани,
 Вино кръвь и балсъмъ — лекъ за люти рани !

Чукнаха се чаши — Кита се обади :
 — За братъ ми да приемъ, грижи и наслади
 Що дѣлилъ е братски всѣкога съсь нази,
 Прѣзиращъ живота, подлостъта що мрази !

Чашитѣ отново пакъ бѣха налени,
 Рѣчи буреносни, чувства съкровени
 Цѣлъ потокъ излѣха въ Китина честь, слава,
 Че въ дома на Кита тържеството става !

— Цѣли градъ заспалъ е, — рече Кита умна,
 Съсь очи свѣтнали, мила, сладкодумна, —
 Цѣли градъ потѣва въ благъ сънь и кошмари,
 Спятъ войници-стражи, роби, господари !

Долу — подъ земята, гниятъ, изнемогватъ
 Твари зли и низки, що сърца не трогватъ,
 Които изплащатъ грѣхове си тежки. . .
 Нека гинатъ злитѣ въ мжки нечовѣшки !

Съ васъ, герой сърцати, чудеса сторихме,
 Крѣпости прѣвзехме, мечове ломихме,
 Плѣнници стотици хвърлихме въ затвора
 И отъ смъртъ спасихме ний невинни хора !

Слънце бѣхме ние срѣдъ нощъ дълговѣчна,
 На страдални братя думица сърдечна
 Пращахме привѣтно, палѣхме въ душата
 Искри на съзнане въ мрака, въ тъмнината !

Борихме се ние съ подлостъ и измами,
 Съ клюки и интриги и герои въ драми
 Бѣхме ний достойни, честни, справедливи
 И дѣла ни славни вѣчно ще сж живи !

Не ламтѣхме ние ни за слава царска,
 Ни за користъ скжпа — плячка господарска,
 А съсъ страсти чисти, съ пориви, подбуди
 Редомъ ний вървѣхме, вършехме почуди!

Ние сме прѣдвѣстникъ — редъ че ще настжи,
 Свободата-слънце даритѣ си скжи
 Ще поднесе съ радостъ и сме рѣдки гости
 На богати, бѣдни, учени и прости!

Вредъ мъгла се стели, а народътъ тъне
 Въ кърви, мракъ — заблуди, срѣдъ бурень и търне,
 Всичко е разрушилъ — идеалъ, олтари,
 Мечътъ е захвърлилъ на войводи стари!

Дѣто вѣра сгрѣва и пълни сърцата
 Съсъ надежда свѣтла, дѣто небесата
 Всѣкога сж щедри — благодатъ изливатъ,
 Пжтищата наши тамо се извиватъ!

Въ пжтищата тия ние да отправимъ
 Още днесъ народа и да не оставимъ
 Вѣра да заглъхне въ гърдитѣ му здрави,
 Пакъ великъ да стане и да се прослави!

Полковетѣ наши, вихри легиони
 Отъ бойци незрими, обковани въ брони,
 Съския отровни, съсъ стрѣли чилични
 Дѣ не сж познати, дѣ не сж тѣ лични? . . .

Сестро, брате Марко, бранни мой витязи,
 Ще ли ний оставимъ врагъ земя да гази,
 Родина свещенна, насъ що е кърмила, —
 Съ кърви напоена, скжпа, свидна, мила?

Мжченица клета, срѣдъ бѣда голѣма,
 Въ робство и неволя — пжшка подъ ярема,
 Пжшка, изнемогва, че врази лукави
 Стискатъ я бездушно въ ноктитѣ си здрави!

Има въвъ потомство искра отъ съзнание
 И когато пламне — на пожаръ ще стане,
 Буря ще обърне градове, селища
 Въ скелети плачевни, въ жалки пепелища!

Нека да затлѣе огъня въ гърдитѣ,
 Първи да подемемъ смѣло съ врагъ борбитѣ,
 Зорко надъ народа съ трепетъ ний ще бдиме,
 За да извоюва своята честь и име!

Въ гроба си, другари, ний сме неспокойни,
 До като не бждатъ нашитѣ достойни
 Планове велики съ лаври увѣнчани —
 Мощно да владѣемъ гордитѣ Балкани!...

Дигнаха се чаши въ честь на бждна слава,
 Въ честь на нова, силна, отъ гранитъ държава,
 Въ честь на свободата, що ще я залѣе,
 Въ честь на слънце златно — дѣто ще изгрѣе...

.....

Но въ града пропѣха вечъ пѣтлитѣ будни,
 Ни слѣда, ни поменъ отъ палати чудни,
 Думитѣ на Кита въ сънь поде ехото,
 Думи на обвѣра за борба съсъ злото!

КРАЛИ МАРКО и СЕСТРИТѣ МУ Н. х. Младеновъ

КОНОТАНТИНЪ МИЛАДИНОВЪ

В. Захариевъ

БРАТЯ МИЛАДИНОВИ

Охридъ синь дѣ плиска бистри си вълни,
Прѣживѣлъ спокойни и тревожни дни,
Дѣто Дринъ изтича и струи си лѣй,
Българска земя е — тамъ нашъ братъ живѣй!

Градъ се е извишилъ стариненъ, красивъ,
Запазилъ рода си и езика живъ
На дѣдитѣ наши, що живѣли съ честь
Въ дружба вѣковѣчна отъ тогазъ до днесъ!

Струга се нарича тоя дивенъ градъ —
Изиданъ отъ бисеръ, непрѣкланялъ вратъ,
Гордъ и добродушенъ, съ милъ и гиздавъ видъ,
Отъ порокъ запазенъ, съ пламъ въ гърдитѣ скритъ!

Кой ли не познава тоя чуденъ край,
Дѣ Богъ отразилъ е щедро своя рай,
Дѣ се пѣснопѣе въ прѣлести и чаръ,
Всички дѣ сж равни — ратай, господары!

Искашъ ли да видишъ българския храмъ —
Чистъ и святъ и скромень, чуждъ за низость, срамъ,
Дѣто се излива родно слово, рѣчь,
То иди вѣвъ Струга, — не ходи далечъ!

Искашъ ли да видишъ българскиятъ Богъ
Цѣлъ излянъ отъ чувства, искренъ, благъ и строгъ,
То иди вѣвъ Струга — тамъ витае Той,
Тамъ е храма Неговъ, скромния покой!

Отъ като свѣтува Струга и до днесъ
Тя не е раждала демони, ни бѣсъ,
Ни прѣдатель подѣлъ, дала е светци —
Българи достойни, идоли, жреци. . .

* * *

Въ Охридъ ако бѣха Климентъ, Самуилъ,
Двѣ звѣзди деници Струга е родилъ,
Два орли хвъркати съ устремъ и полетъ,
Що рода водиха къмъ свѣсть и напрѣдъ!

Тъзъ брилянти чисти, тъзъ жълтици двѣ,
Тъзъ звѣзди изгрѣли въ българско небе
Надъ води при Охридъ, надъ чаровни Дринъ,
Българи сж чисти — отъ български синъ. . .

Гонени, прѣзрени, въвъ тъмници адъ
Съсъ търпене кръстно тѣ за своя братъ
Понесоха всичко, съ огнени слова,
Съ пламъкъ въвъ очитѣ, сложиха глава.

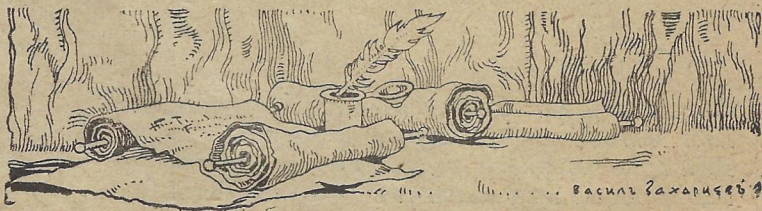
Рожбитѣ на Струга въ робска тъмнина
Съсъ перо и думи сѣха свѣтлина
И съзнане родно къмъ дългъ и дѣла,
Будни да сме всички, съ открити чела!

Двама тѣ водиха съ гърцитѣ борба —
Съсъ Фенеръ измамникъ, тѣхната тржба
Екна надалеко, — сладкия ѝ зовъ
Чуха го мнозина съ трепетъ и любовъ!

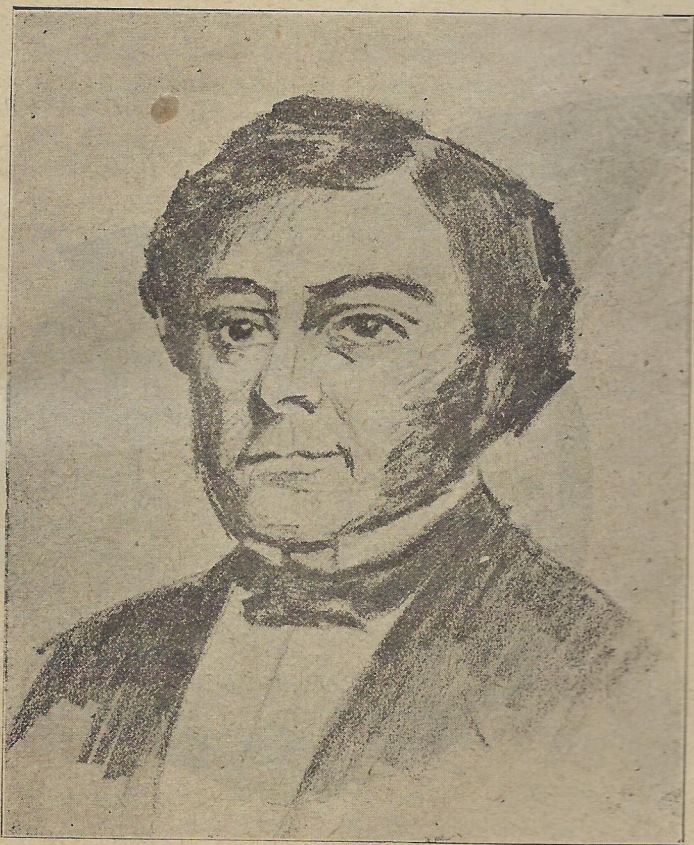
Тѣ посѣха грижно свѣжи цвѣтица —
Правда и свобода — въ школскитѣ дѣца;
Пѣсни отъ народа сбраха въ томъ единъ —
Въ книжнината наша рѣдъкъ, скжпъ рубинъ!

Въ Цариградъ — въ затвора, склопиха очи. . .
Словото имъ мощно грѣмко ще ечи,
Паметята имъ свѣтла въ гърди ни ще грѣй,
Името имъ славно вѣчно ще живѣй!

Що за Солунъ бѣха братята свети —
Съ духъ божественъ, пламе ъ, съ звѣздни висоти,
Туй на Струга вий сте блѣнъ и идеалъ,
А дѣла, завѣти — писанъ съ кръвъ скрижалъ!

Василь Захариевъ

ДИМИТЪРЪ МИЛАДИНОВЪ

Отефанъ Ивановъ

Ем. Ракаровъ

ВЪ ХРАМА

Имаме ний много образи лжчисти,
 Съсь души кристални, катъ отроци чисти,
 Тѣ подхранватъ въ нази духъ къмъ свѣтлината
 И крилѣ ни даватъ тѣ къмъ свободата!

Всѣки въ себе носи храмъ на боговетѣ,
 Храмъ, що се не руши, нито вѣковетѣ,
 Ни стихий природни му влияять съ нѣщо, —
 Съ вѣра що е зиданъ, — съ чувство най-горещо!

Въ него богомолецъ — праведенъ и грѣшенъ,
 Жрецъ, вѣсталка — всичко, чакъ до день и днешенъ
 Тѣзъ сж, що го носятъ съсь любовъ, търпене,
 Рабски що му служатъ — безъ страхъ и стѣснене!

Нося въвъ гърди си храмъ такъвъ и ази,
 Зиданъ храмъ отъ мраморъ, отъ злато, елмази,
 Храмъ съ украса дивна, съсь олтарь чудесенъ,
 Въ който пѣснопѣе хоръ великъ — небесенъ!

Тамъ сж ликоветѣ на ония хора,
 Които свършиха днитѣ си въ затвора,
 Които измрѣха гордо на бѣсило,
 Че за тъмни сили бѣха лжчъ-свѣтило!

Други полетѣха срѣдъ борба неравна,
 Гроба си найдоха и смъртта си славна,
 Трети пѣкъ ржката с. ъртви на Юда,
 Заслѣпенъ отъ злоба, падналъ въвъ заблуда.

Влизамъ азъ въвъ храма, що въ гърди си крия,
 Виждамъ ликоветѣ на борци-стихия,
 Мжченици скжпи, дали си живота,
 Кръста си изнесли съ твърдостъ на Голгота. . .

На *Пърличевъ* стари се лика усмихва —
 Бурята отъ него и до днесъ не стихва,
 И до днесъ бѣснува, свири и вилнѣе
 И погребни пѣсни гороломно пѣе!

А *Жинзифовъ Райко* съ „Кървава кошуля“
 Вѣчно ще живѣе, нея не прибуля
 Врѣмето изтекло, — труженикътъ тоя
 Съ духъ е неспокоенъ и дори въ покоя!

Трети ликъ лжчисти — той е на човѣка
Кротъкъ, добродушенъ, що съ думица всѣка
И съ усмивка блага ни сърца плѣнѣше —
Е *Тома Давидовъ*, — прѣвъ въ борби що бѣше!

Оня пѣкъ до него *Янковъ* е крилати,
Съ подвизи безсмъртни — намъ що сж познати,
Тихъ домъ що напусна и сѣмейство мило
Дългъ за да изпълни, та станà свѣтило!

Въ дѣсно съсъ мундира *Саевъ* е прочути,
Що издѣхна смѣло въ бой съ вразитѣ люти,
На когото пѣятъ пѣсни гърмовити
Горскитѣ усои, джби вѣковити!

Съ левъ е на челото *Пито Гулевъ* скромень,
Но юнакъ най-личень, бродникъ, хъшъ бездомень,
Що глава немирна сложи прѣдъ олтаря —
Чувството народно, дѣто не прѣгаря!

Костуръ сълзи лѣе, тегне на сърцето
За героя славень — мълня, грѣмъ въ небето,
Чийто образъ виждамъ азъ срѣдъ лаври-слава,
Той е *Митре Влаха* — съ духъ сжщинска лава!

Дранговъ е до него, полководецъ уменъ,
Буря страховита, — кротъкъ, сладкодумень,
Що плати данъта си честно и достойно,
Чийто духъ витае още неспокойно!

Ето и *Сарафовъ*, който не веднѣжка
Срѣдъ борба показа силата си мжжка,
Който на дѣлото бѣ душата жива,
Ратникъ трудолюбень въ родната ни нива!

Виждамъ и *Сугаревъ* — тоя жрецъ възвишенъ,
Кормчията, който тукъ за пжтъ излишенъ
Ни показва какъ се гребе съсъ веслата,
Срѣдъ морето бѣсно — въ пжтъ къмъ свободата!

Ето го и *Гьорче* — тоя миль бесѣдникъ,
Солунски учителъ, жаръкъ проповѣдникъ,
Който за дѣлото всичко бѣ направиль,
Примѣри, завѣти намъ що бѣ оставиль!

Орце е отлѣво, въ погледа му меки
 Се чете най-ясно, що таи навѣки
 Срѣдъ душа кристална... Въ Солунъ той написа
 Подвизи безсмъртни, та свѣта съ тѣхъ слиса!

Подъ лика Господень *Цончевъ* генерала
 Ни поглежда тихо, — той бѣ идеала,
 Той сърцето бѣше, бѣсно що въ гърдитѣ
 Биеше всечасно — въ щастие, въ бѣдитѣ...

Ето и *Сандански* — царь въ горитѣ волень,
 Що Пиринъ му бѣше славенъ градъ прѣстоленъ,
 Въ прахъ дѣ бѣ разсипалъ вражески потери,
 Отъ чието име врагъ и днесъ трепери!

А надъ него гордо е извишилъ чело
Чакаларовъ, който за народно дѣло
 Даде си живота светъ и мжченишки,
 Вслушалъ се дълбоко въ робскитѣ въздишки!

Чемковъ и *Гавазовъ* — двѣ звѣзди златисти,
 Капчици двѣ росни, ангели два чисти,
 Що животъ прѣзрѣха... Прилѣпъ тѣхъ ще помни,
 Съ тѣхъ ще се възнася, съ тѣвъ герои скромни!

Гарвановъ единъ е умисленъ и гриженъ,
 Какъ че е погребалъ идеалъ постиженъ;
 Мисълта му вѣчно е съ едно заета:
 Съ бжднината наша, съ участъта ни клета...

На *Узуновъ Христо* знайни сж дѣлата,
 Въ мирове надзвѣздни му витай душата,
 Че герой бѣ славенъ и борець идѣенъ,
 Съ духъ въсторженъ, свѣтълъ, буревѣстникъ, дѣенъ!

Начевъ и *Мутафовъ* сж единъ до други,
 Свѣтятъ ни въ душата тѣхнитѣ заслуги,
 Вѣчно ще ни сочатъ пжтя на живота,
 Вратъ прѣвилъ безмълвно днеска подъ хомота!

Въ Битоля *Турунджовъ* висна на вжжето,
 Духъ прѣдаде Богу, литна къмъ небето;
 Славата на Леринъ, гордостъта на роба,
 Въ свѣтлина живѣе днесъ оттатъкъ гроба!

Козма Прѣчестенски — кичевски владика,
 Съ духъ бунтовень, волень, съсъ душа велика,
 Гнилъ въ затвори мрачни за идея родна,
 Хвърлилъ здраво сѣме въ почвата ни плодна. . .

Кичевци кълнятъ се въ попъ *Стоянъ* героя,
 Подвизи извършилъ, що имъ нѣма броя;
 Съ пушка срѣдъ горитѣ, пламенень бунтовникъ,
 Въ храма и срѣдъ паство примѣренъ духовникъ. . .

Скромень бѣ въ живота, но прѣданъ въ дѣлото,
 Въвъ очитѣ право гледаше той злото,
 Скиталь изъ затвори, гнилъ въ тѣхъ не веднѣшка,
Странджата борець бѣ за роба, що пѣшка. . .

Ето *Вельо Марковъ* — далъ животъ завѣтно,
 Крушовското слѣнце, въ бой летѣлъ шемѣтно
 Съ пориви възторжни, съ мисли съкровени,
 Съ пѣсни, що вълнуватъ — братски, вдѣхновени!

А *Никола Каревъ* — съ *Веля* два юнака,
 Двѣ сърца отъ пламъкъ, сѣкашъ два близнака,
 Въ кратовско загиналъ съ думи на устата:
 „Жертви многобройни иска свободата!“

Кичевски попъ *Кръстьо* — лоста на съзнане,
 Та народа врѣбенъ бурно да възстане,
 Отъ ржка злодѣйска прѣсели се въ гроба,
 За светець го има, — ще го има роба!

А *Иванъ Дживджановъ* жаръ бѣ негасена,
 Носѣше въ душа си кървава арена
 И вѣнецъ отъ тѣрне, кръста на Голгота,
 За права човѣшки даде си живота. . .

На *Методи Кусевъ* — божи стражъ и бранникъ,
 Гордостъта на Прилѣпъ, съ духъ смѣлъ на възстанникъ,
 Трънъ врагу въ очитѣ, гробъ на суетата,
 Ще ли се забрави дѣйността, дѣлата?

Павель Христовъ — който школници, невръстни
 Кичеше съ наука, миналъ мжки кръстни,
 Съ пламъкъ живъ въ душата, съ мълнии въ очитѣ,
 Бѣ другаръ на Даме, приказенъ въ борбитѣ!

Гьорги Пешковъ, Лазевъ съ духъ скала, крилати,
 Съ дѣлъ голѣмъ въ дѣлото, съ рицарски похвати,
 Съ подвизи геройски, дивни, епопейни,
 Ни въ сърца повдигать чувства благовейни!

Съ *Гьорги Мучитано* — въ схватка-брань съ потери
 Сложилъ си главата, никой се не мѣри,
 Е другарь на славни *Александъръ Кошка*,
 Съсь девизъ: „Смъртъ, нѣма за вразитѣ прошка!“

Пуфката, Апостоль — Вардарското Слънце,
Иванъ Алабака, плододатно зрънце —
 Зрънце на свобода, хвърлиха въ сърцата,
 Знае ги народа, помни имъ дѣлата!

Туши Далкалжчевъ въ хладна гниль тѣмница,
 Гоцевъ скжпъ побратимъ, устрѣлена птица,
 Воденски светия, любимецъ на Бога,
 Дигналь срѣдъ вразитѣ не една тревога...

Пешо Паша Радевъ, Гьоре Ленишчанецъ,
Тале Христовъ, Кушевъ и Наке Лавчанецъ,
Весовъ, Цвѣтанъ Попътъ, Денковъ, Стоянь Донски...
 Жертви многобройни — рожби македонски.

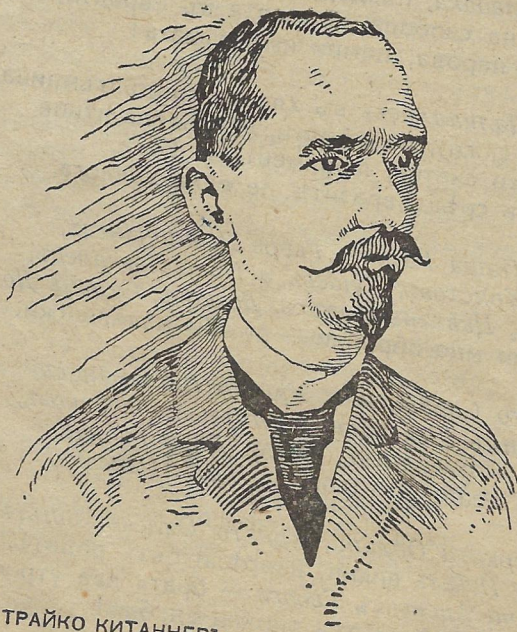
Христо Саракиновъ, Христо Шаламановъ,
Михаилъ Шекеровъ, Глигоръ Маркозановъ,
Тома Пожарлиевъ, смѣли Дѣдо Гьонче,
Попъ Иванъ Антоновъ и Иванъ Цаконче...

Пиперката Орданъ, Христо Оклевъ Попътъ,
Арсо Йовевъ дивни, измрѣли безъ ропотъ, —
Мирчо Ацевъ съ *Гьорги* — брата два утробни,
 Паднали убити отъ тирани злобни!

А *Дѣдо Андрея*, а *Арсо Подвишки*
 Сложили глава си безъ трепетъ, въздишки?
Тале Паша, Кляшевъ, Матлиевъ Димитъръ,
 Жертви на врагътъ сж подълъ, зълъ и хитъръ!

Селятинъ бей, Дзоле, Тане, Чернопѣевъ,
Патчевъ, Аджаларски, Стояновъ, Андрѣевъ...
 И безбройно още лични все юнаци,
 На чела имъ горди грѣять лѣвски знаци!

.....

ТРАЙКО КИТАНЧЕВЪ

В. Захариевъ

ТРАЙКО КИТАНЧЕВЪ

Образътъ на Трайко, украсенъ съсъ лаври,
Виждамъ съ укоръ гледа — който се погаври
Съсъ мечтитѣ родни, съ роднитѣ копнежи,
Съ блѣноветѣ златни, съ чиститѣ стремежи. . .

Сочи ни той пѣтя, въ който сж вървѣли
Нашитѣ войводи и царетѣ смѣли,
Сочи ни той мждро пѣтя къмъ просвѣта,
Пѣтя на свобода, съ пѣсень недопѣта!

Въ погледа му ясенъ се чете катъ въ книга
Вихрената смѣлостъ, шо духа повдига
И го тласка мощно все напрѣдъ въ борбата
И каленъ го прави всѣкога въ бѣдата!

Словото му мощно — смръзнало на устни,
Е принесло много плодове най-вкусни,
Въвв сърцата наши още то отеква,
Отъ души товара пада, та олеква!

Съсъ перо въ ржката, съ мисль вдѣхновена
Пѣ ни ти, пѣвецо, пѣсень откровена,
Пѣ ни за тжгата, пѣ ни за неволи,
Срѣдъ кои живѣятъ гладни, клетки, голи. . .

Всѣка твоя пѣсень будеше въ четеца
Чувства благородни, правѣше слѣпеца
Да погледне ясно — далеко да види,
Та да не понася хули и обиди!

Пѣсеньта ти бѣше отъ огнь и лава,
Съ кръвь, душа и мозъкъ, съ тиха сяйна слава,
Съ нея ти крѣпѣше вѣра въ бжднината,
Че ще се усмихне скоро намъ сждбата!

А като учитель, смѣлъ, трѣзвенъ и буденъ
Носѣше товара въ стрѣменъ пѣтъ и труденъ,
Безъ да се оплачешъ, да навѣсишъ вѣжди,
Крачеше спокойно срѣдъ безброй прѣмежди!

Но ликътъ ти врѣзанъ е въ душитѣ наши,
А духа ти свѣтълъ днесъ вразитѣ плаши,
Сочи имъ погрома, готви имъ провала
Твоятъ духъ бунтовенъ, мълний, грѣмъ и хала. . .

ЕК. АВК. СИМИТЧИЕВА

В. Захариевъ

ЕК. АВК. СИМИТЧИЕВА

Образътъ на *Левски* се вѣсти прѣдъ насъ
 Чистъ и милъ и хубавъ — сжщински елмазъ,
 На лампада ярка е приличенъ той,
 Мрака нарушила, мъртвия покой!

А ликъ на *Ботевъ* — тоя великанъ,
 Духъ прѣдалъ достойно въ гордия Балканъ,
 Слънце е за нази, топли ни и грѣй,
 Той въ сърцата наши вѣчно ще живѣй!

А *Софроний* мждри, съ бѣлата брада,
 Слѣдъ себе оставилъ не една слѣда
 Отъ дѣла безсмъртни, се прѣдъ насъ вѣсти —
 Чистия му образъ въ ореолъ блѣсти!

А *Паисий* — оня свѣтогорець милъ,
 Прѣдъ кандилце блѣдо, що се бѣ прѣвилъ
 Съсь перо въ ржката, вѣвъ очитѣ зракъ
 Срѣдъ борба жестока съсь заблуда-мракъ?

Образътъ му слънчевъ грѣе ни и днесъ,
 Той е гордостъ наша, въ свѣтлина и честь
 Вѣчно ще живѣе духа му нетленъ,
 Съ мощъ извелъ рода ни отъ нощъ въ ясенъ день!

На бореца *Кънчевъ* — прѣсналъ своя лобъ,
 Осветилъ съ кръвта си тъмния си гробъ,
 Образътъ му ясенъ въ нашитѣ гърди
 Е дълбоко врѣзанъ, съ гордостъ тамъ седи!

Фотинова виждамъ — тоя мжжъ събуденъ,
 Тоя проповѣдникъ, тозъ учитель чуденъ,
 Който ни отвори пжтя къмъ сполука,
 Чрѣзъ четмото родно, съ трѣзвата наука!

Любенъ Каравеловъ — съсь жарки си стихъ,
 Дѣ дѣтски, бунтовенъ, вихренъ, гиздавъ, тихъ,
 За ликъ си свѣтълъ сплете си вѣнецъ —
 Нивга що не вехне — за поетъ-борецъ!

На *Раковски* славенъ свѣтлиятъ му ликъ,
 Буди въ нази чувства на подвигъ великъ,
 Спомени вълшебни — изживѣни дни
 И огрѣва съ вѣра родни бжднини!

На *Чинтуловъ* слушамъ дивниятъ напѣвъ,
 Що ечи въ горитѣ, българскиятъ левъ
 Дѣто разярено, съ зинали уста
 И съ очи пламтящи, дири си честята.

На *Славейковъ* стари — въ миналото скритъ,
 Въвъ души изваялъ паметникъ гранитъ,
 Що напомня, сочи, дългъ, борби, тегла,
 Прѣдъ ликъ му яркъкъ свеждаме чела!

Виждамъ на *Бенковски* азъ духа крилатъ,
 Дивниятъ му образъ, всѣкому познатъ,
 Съ конница крилата какъ безспиръ лети, —
 Костина съ кръвта си какъ той освети!

На *Хаджи Димитъръ* — съ подвизи прочутъ,
 Що създаде толкозъ страхова и смутъ,
 Образа му виждамъ свѣтълъ, вдъхновенъ,
 Съчетанъ отъ буря, отъ мечти и блѣнъ!

И на *Караджата* — тази фжртуна, змей,
 Що въ борби летѣлъ е, дѣ и днеска грѣй,
 На бѣсило свърши своя скжпъ животъ —
 Образътъ му вѣченъ пази цѣлъ народъ...

И редица още отъ борци-роякъ,
 Що вѣнци си свиха тукъ отъ кървавъ макъ,
 Ниже се прѣдъ наши пламналъ бистъръ взоръ
 И се губи татъкъ — въ звѣздни кржгозоръ!

Но и други има — ангели цѣлъ сонмъ,
 Вслушали се съ трепетъ въ робски, тжженъ стонъ,
 Апостоли други — смѣли прѣдъ смъртта,
 Що за свободата лѣха си кръвта!

Образи най-свѣтли — слънце и роса,
 Духове най-смѣли — чаръ и чудеса,
 Мисълта ни сладка що по тѣхъ лети,
 Всѣкога по тѣхъ ни жаръ-любовъ шепти!

И въ женитѣ наши, майки и сестри
 Духъ се крий юначенъ, въ жили кръвъ имъ ври,
 Въвъ сърца кипи имъ пламъ-вулканъ могщъ
 Както и въ мжжетѣ, все единъ и сжщъ!

Робскитѣ години, непосилни гнетѣ,
 Мжкитѣ нечути, терзани навредѣ,
 Гонени отъ силни — калиха духътѣ
 На жени-герои въ истинския пжтъ!

А женитѣ наши бѣха въ първи редѣ,
 Съ ревностъ се стремеше всѣка по-напрѣдѣ
 Да бжде, да сложи скромния си дялъ —
 Жертва прѣдѣ олтаря — роденъ идеаль!

Франция си има своята Жана д'Аркъ —
 Дѣва чиста, мила — ширенъ, чуденъ паркъ,
 Съсъ палатъ кристаленъ, сини езера
 И огрѣнъ вълшебно отъ златна зора!

Отъ овчарка проста, тая чаръ-жена
 Вълноломъ тя стана, крѣпостна стѣна
 И зачуди всички въ своя роденъ край,
 Затова тамъ всѣки помни я и знай!

Ний жени такива имаме безброй,
 Честно данъ платили прѣдѣ олтаря свой,
 Кръста си носили гордо и безсвѣнъ,
 Съсъ търпене рѣдко, съ розовъ, златенъ блѣнъ!

Ей прѣдѣ насъ и тя е — прѣлестно дѣте,
 Съ погледъ чистъ — лазуренъ, въ който се чете
 Бистрата ѝ мисль, волния стремежъ,
 Не цѣлуванъ, милванъ отъ слана и скрѣжъ...

Съ духъ възвишенъ, звѣзденъ, ангель бѣлокриль,
 Славей сладкопоенъ бѣ гнѣзденце свиль
 Въ нейнитѣ притоми — вѣвъ гърди ѝ жаръ,
 Пълни съ родолюбностъ, балсамъ и нектаръ!

Ту въ срѣда отъ близки, ту между жени
 Съ думи и съсъ мисли, безъ да се свѣни,
 Палѣше въ сърцата вѣра и любовъ
 Къмъ животъ свободенъ — гостъ желанъ и новъ!

Спрѣше се прѣдѣ баби, сѣднали навѣнъ
 Прѣдѣ вратитѣ пжтни, будѣше отъ сънъ
 Тѣхното съзнане къмъ злочести родъ —
 Че и ний сме нѣщо — племе и народъ!

Всѣкждѣ — при всички, се вѣстѣше тя
 И съсъ неувежки кичеше цвѣтя
 Младитѣ дѣвици, волнитѣ момци
 Кичеше ги съ пламъкъ, съ мжжество-вѣнци!

Дѣто двѣ жени сж, тя е трета тамъ,
 Слуша ги и мисли, отговаря съ пламъ,
 Съ чувство най-горещо, съ погледъ кротъкъ, благъ,
 Какъ да се спасиме отъ потисникъ-врагъ!

Срѣщнешъ я въ колиби, срѣщнешъ я въ села,
 Дѣ на духоветѣ слагаше крила
 И подемя имъ дава къмъ ширъ, висоти,
 Дѣ орела млади царствено лети!

Въ кръчми при селяци, срѣдъ черковенъ дворъ
 На езикъ си волень даваше просторъ,
 Съ думи тя клеймеше всѣки произволь
 И постѣпка глупа, подлость и разколъ!

Туй що бѣше Левски нѣкога за насъ,
 Вчера тя това бѣ, нейни властенъ гласъ
 Чуваше се вредомъ въ нашата страна,
 О, скала въ морето, буря — не жена!

Ту пѣкъ на дѣцата — сбрали се при тебъ,
 Хранѣше душитѣ ти съ духовенъ хлѣбъ,
 Вливаше въ сърца имъ вѣра и любовъ
 И да сж готови зв живогъ суровъ!

— Малки сте, дѣчица, по години, рѣсть,
 Дебнатъ ви бѣдитѣ, тежкиятъ ви кръсть
 Пжтъ го чака стрѣмень и вѣнецъ отъ глогъ
 За глави ви млади сплете Черни Богъ!

И бацитѣ наши — вашитѣ дѣди,
 Клети роби мрѣха въ несрѣти, бѣди,
 Съ вѣра и надежда крачеха напрѣдъ,
 Никой не потѣпка родния завѣтъ!

Стѣпкитѣ имъ твърди ние да слѣдимъ,
 А тѣ ни отвеждатъ срѣдъ огнь и димъ,
 Срѣдъ рать кърволивна, срѣдъ ужасенъ сѣчь,
 Дѣто миръ диктува огнения мечъ!

Свобода, дѣчица, чужда дума намъ,
 Е кандилце блѣдо въвъ нашия храмъ,
 Що не е мъджѣло и до тоя мигъ,
 Иде день да видимъ негови свѣтликъ!

Приличаме ние на лъвъ въ клѣтка спрянь
 И на Прометея здраво окованъ,
 Призраци сме, сѣнки, живи мъртавци,
 Безъ компасъ въ морето, безъ овчаръ — овци.

Трѣбва ни съзнане, нуженъ ни е умъ,
 Строгостъта, дѣлата на правдиви Крумъ,
 Дѣсницата здрава на царъ Симеонъ,
 Та надъ насъ да грѣйне свѣтъль небосклонъ!

Трѣбватъ ни юнаци — имаме ги тѣхъ,
 Вие сте, дѣчица, що съ невиненъ смѣхъ
 Крѣпнете, растете, та духа ви здравъ
 Всѣкога да води васъ по пжтя правъ!

Та дълга когато властно призове
 Своитѣ соколи — вѣрни синове,
 Вий да сте готови и при първи викъ
 Да се отзовете въ она часъ великъ!

Малки сте, невръстни, милички дѣца,
 Но въ гърди туптятъ ви български сърца,
 Въ жилитѣ шурти ви пакъ българска кръвъ,
 Дрѣме ви въ душитѣ благороденъ лъвъ!

Свѣтлата надежда, бурниятъ стремежъ
 И дѣла геройски — златната младежъ
 Крие и създава — сѣе пжтя свой
 Съ епопей-почуда, съ подвизи безброй!

И рѣчъта ѝ мощна пламененъ отзвукъ
 Въ крѣхкитѣ душици тя намѣри тукъ,
 Та въ орли прѣввѣрна гължитѣ тѣзъ,
 Съ устремъ мълненосенъ вдѣхнати отъ днесъ!

Срѣдъ другарки мили тя ли се вѣсти,
 Буди въ тѣхъ съзнане, иска да свѣсти
 Чувството народно, родната любовъ, —
 Съ думи имъ рисува миръ чуденъ и новъ!

И женитѣ всички, съсъ затаенъ дѣхъ,
 Слушаха смирено и отъ тоя лѣхъ
 Лекичко въ души имъ ставаше тогазъ, —
 Милваше гальовно тѣхъ грядущи часъ!

И кога настѣпи день, тя въвъ дѣло
 Думи си да свърне, съ открито чело
 Полетѣ въ борбата катѣ герой и мжжъ...
 О, день на прослава, часъ великъ, могжщъ!

Първа тя се втурна да пробие пжтъ
 Въ прѣстенъ отъ войници, — гостенката смъртъ
 Си крила разпери и я осѣни...
 Тѣй мратѣ и сж мрѣли нашитѣ жени!

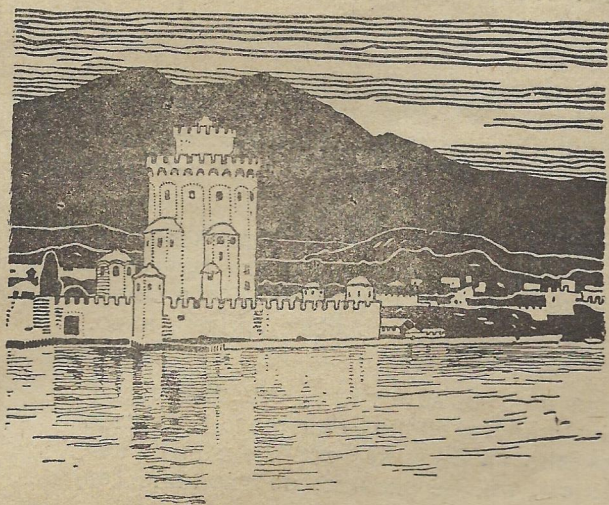
За права свещени, за честь и за родъ,
 За свобода света, даваха животъ
 Другаркитѣ наши, майки и сестри —
 На земя ни родна вѣрни дѣщери!

Втори Термопили, здраво защитенъ
 Отъ герои шепа въ оня славенъ день
 Отъ жени стомана — дѣто и падна
 Ти, Екатерино, юначна жена!

Твоето богатство, що въ гърди си кри,
 Робство, тирания подкопа и сри,
 Съсъ открито чело въ кръвна схватка-бой,
 Хвърли се, намѣри гроба хладенъ свой!

Примѣри остави твоя духъ тѣй смѣлъ
 На женитѣ наши, твойта свѣтла цѣлъ,
 Твоятъ подвигъ рѣдкъ, славенъ и красивъ
 Ти вѣнецъ извиха кървавъ и трѣнливъ!

БѢАСЪ КУЛЕ

В. Захариевъ

СОЛУНСКАТА ЕПОПЕЯ

Пѣсни погребални пѣе тамъ гората,
 Кървава изгрѣва всѣки день зората,
 Трупове довлечатъ Вардаръ, Дринъ и Струма,
 Сѣкашъ, че върлува моръ ужасень — чума!

Дигатъ се бѣсилки, люшката се герои,
 Сълзи, кръвъ димяща лѣятъ се въ порои,
 Срѣдъ тъмници глухи слагатъ скжпи кости
 Мжченици клети — учени и прости!...

.....

Орце прѣвъ подготви бунтъ и здрава почва
 За дѣло велико, прѣвъ ни той посочва
 Съ примѣра си личень, какъ се съ честь умира,
 Лаври какъ се бератъ, какъ се пжтъ намира...

Смѣлъ и постояненъ, съ упорита воля,
 Прѣдвидливъ, начетенъ, скжпъ другарь въ неволя,
 Трѣзвенъ, съ умъ практиченъ, съ пламенно си слово
 Той посѣ въ душитѣ сѣме здраво, ново...

Орце не търпѣше гаври, светотатство
 Съсъ дѣлото родно — скжпото богатство
 Скжтано въ сърцето, спънки и прѣгради
 Що сж, той не знайше, не търпѣше свади...

Чудно благородство въ него се гнѣздѣше,
 Къмъ животь и нужди равнодушенъ бѣше,
 Избухливъ и страшенъ като динамита —
 Той въ душа таеше силата му скрита!

Би се най-геройски съ вражескитѣ орди,
 Вратъ не сведе Орце, а духа му горди
 Крѣпкъ и стихиенъ, литна въ небесата,
 Сетенъ дѣхъ прѣдаде смѣло срѣдъ борбата...

Трупъ безжизненъ бѣше... Труптъ му студени
 Съ ножове си остри орди озвѣрени
 Да намущкатъ злобно спуснаха се... — Спрете! —
 Бинбашия викна. — Пушкитѣ сведете!

— Никой да не смѣе трупа да задира,
Примѣръ днесъ вземете, какъ се съ честь умира
И съ открито чело за една идея,
Какъ съсъ кръвь се пише дивна епопея. . .

Орце самъ не бѣше, имаше другари
Доблестни и смѣли, щомъ часа удари,
Знака щомъ бѣ даденъ, тѣ съсъ твърда воля
Влѣзоха веднага въ своята света роля :

Банковата сграда литна на въздуха,
Чуха се гърмежи въ мрачината глуха,
„Гвадалквивиръ“ цѣль бѣ въ пламъци — горѣше,
Български бунтовникъ бѣ на шрекъ и бдѣше. . .

Коста Кирковъ иде вторъ слѣдъ Орце славенъ,
Младъ и хубавецъ бѣ, нѣма нему равенъ
По идеи, чувства, — съ вишь идеализъмъ,
Благороденъ, съсъ жаръкъ, светъ патриотизъмъ !

Ножъ отне живота на героя чуденъ,
Че бунтовникъ бѣше, стражъ на поста буденъ,
Звеното духовно, въ мракъ пламтящъ свѣтилникъ
На съзнане въ дрѣмка точния будилникъ. . .

Орце пръвъ, вторъ — Коста, трети бѣ *Мечето*,
Гоцевъ скѣпъ сподвижникъ, далъ си бѣ сърцето
И душата — всичко, за страна вробена,
Мжчена, терзана, въ кърви потопена.

Питайте Пелистеръ, питайте Бабуна :
— Даме и Мечето — хали и фжртуна,
Тѣхни мили гости, помнятъ ли ги още —
Тамъ въ борби минали толкозъ дни и ноши ?

Диме Мечевъ бѣше ту работникъ черенъ
Въ мината на Перникъ, ту бинтовникъ вѣренъ
Съ пушка въвъ горитѣ, срѣдъ усойтѣ диви,
Дѣ съ дѣла творѣше паметници живи. . .

Съсъ *Илия Тръчковъ* — смѣлъ борець изпитанъ,
За подпора здрага и сътрудникъ считанъ,
Съ качества геройски, момъкъ личенъ, строенъ,
Подвигъ тѣ вписаха епохаленъ, боенъ !

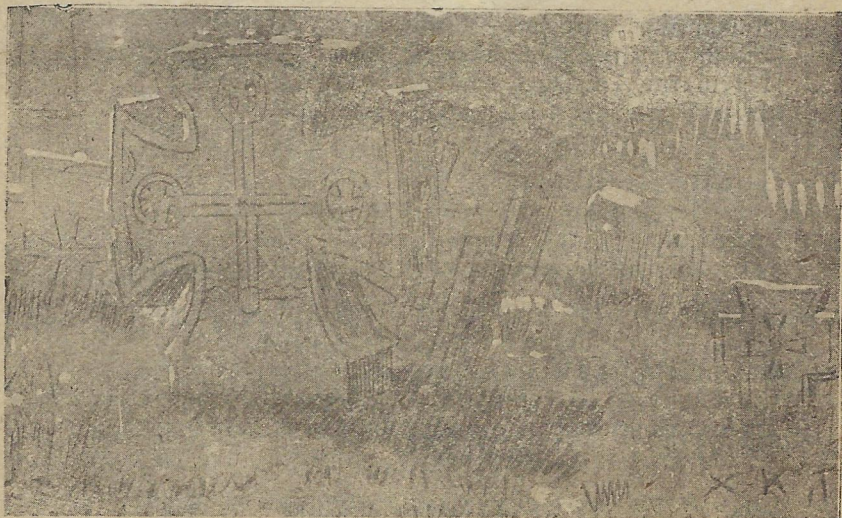
Въвъ деня на бунта, славенъ, съзаклятенъ,
 День скжпъ, историченъ, чаканъ и приятенъ,
 Дватама съ орже биха се юнашки,
 Двама срѣщу двѣстѣ съ ордитѣ дивашки.

Склопиха очи си срѣдъ борбата славна,
 Срѣдъ борба геройска, срѣдъ борба неравна,
 Паднаха съ усмивка сладка на устата,
 Паднаха съсъ радостъ тѣ за свободата...

.....

 Светитѣ останки на геройтѣ смѣли
 Въ Солунъ днесъ почиватъ: — въ роднитѣ прѣдѣли,
 Духове нетленни — сѣнки имъ свещени
 Рѣятъ се, витаятъ въ кръвь страни облени!

И напомнятъ дружно на родина клета
 И на рожби вѣрни, че съ борби завѣта
 Се постига само... Срѣдъ борби достойни
 Ще изгрѣятъ тихи, свѣтли дни, спокойни...

ГРОБИЩА

Х. К. Тачевъ

ИЛИНДЕНЬ

БАЛАДА

Трепкаты на възхода зрачнытъ звѣздици,
 Шушнаты си излеко злачнытъ трѣвици,
 Мѣсеца замисленъ свѣти подъ небето
 И въ безкрай и въ пустошь тъне ширинето.

Птички уморени спятъ въвъ сѣнь чаровень
 И летятъ съ крилца си въ другъ миръ — баснословень,
 Дрѣмятъ дървесата — клони сж навели,
 Тѣхъ мечти цѣлуватъ пеперудни, бѣли.

Бухълъ се обажда глухо въ тишината —
 Тамо нѣйде, сѣкашъ, бродникъ на земята —
 Бавно се възправя, смазанъ отъ прокоба,
 Да дочака призракъ на потайна доба...

Вихъръ се извива... Трусъ и екотъ страшень...
 Въ тъмнини раздрани конникъ спира прашень,
 На бедро провисилъ тежъкъ мечъ чиличенъ,
 Пламъ очи му мѣтатъ, самъ герой е личень!

Слѣзе отъ конъ вихъръ... Тропна съ кракъ мжжественъ
 И извика грѣмко — съ мощень гласъ тържественъ:
 — Духове безсмъртни, сѣнки свѣтолики,
 Светъ да бжде вѣчно подвигъ ви велики!...

Гробове безкрѣстни зинаха завчаска,
 Сѣнки се понасятъ, сѣкашъ че ги тласка
 Вихъръ гороломень, призракъ тамъ кждѣто
 Ги зовѣше властно, спрѣлъ се срѣдъ полето!

Идаты : Гоце, Даме — духове лжчисти,
 Сѣнки двѣ свещени, що съ идеи чисти,
 Съ чувства благородни, съ пориви въ душата
 Бурно сж летѣли въ бранъ за свободата!

Пере Тошевъ, Янговъ, Цончевъ и Сарафовъ,
 Саевъ и Китанчевъ, Начевъ и Мутафовъ,
 Чемковъ и Гавазовъ, Гарвановъ, Сандански...
 И плеада още лѣвовѣ балкански!

Образитѣ свети съ погледи лазурни
 Рожби сж юначни на епохи бурни
 И творци безсмъртни на велики дати,
 Сѣнки съ ореоли на борци познати.

Призракътъ отново викна ековито :

— Всѣкога въ борбитѣ влизахме открито,
 Сгрѣваха сърца ни пламени идеи,
 Съ тѣхъ сразихме люто пжклени злодѣи!

Спомнятъ си за нази майкитѣ свещени,
 Братята ни кръвни, хората почтени,
 Що рода обичатъ отъ сърце си цѣло,
 Бащини завѣти, родното си дѣло.

Волно съ насъ ще растнатъ и дѣца неврѣстни,
 Нека воля черпятъ въ мжкитѣ ни кръстни,
 Да приказватъ гордо за борби неравни,
 Какъ въ тъмници мрѣхме, по бѣсилки славни!

На Илинденъ пѣйте, гиздави дѣвойки —
 Родни ни сестрици, чудни пѣснопойки,
 Съ китки ни кичете отъ цвѣта омайни
 Ликоветѣ съ кърви, ликове сияйни!

Да прѣбжде вѣчно черквата ни свята,
 Що отдавна вече за светци ни смята
 И на упокойка въ всѣка литургия
 Слави ни, най-вече на Свети Илия...

Сила бѣхме ние вдѣхновена, рѣдка,
 Що изгрѣ и блѣсна слѣдъ борбата крѣпка,
 Та смути Европа подла и лукава,
 Чуждното що взима, своето не дава...

На Илинде ь ние мощно знамената
 Въ брань развѣхме дружно, кипна мѣсть, борбата
 Се запали буйно, сѣтихмe въ гърдитѣ
 Че крилѣ растатъ ни, както на орлитѣ...

Бийтѣ вредъ камбани!... Старци бѣлобради,
 Бабички, дѣвойки и юнаци млади
 Поемете съ пѣсни вкупомъ къмъ Голгота,
 Дѣ за свободата данъ е все живота.

Робство се зовѣше силата на мрака,
 Що смъртта я дебне, пропасть що я чака,
 Другата пъкъ сила — духъ свободенъ бѣше,
 Що къмъ слънце златно вихрено летѣше!...

Паднаха разбити робскитѣ окови...
 Братя сърби съ гърци туриха ни нови —
 Тежки, но ще паднатъ, вихъръ е душата,
 Нека, бийте смъртно — адъ ви е сѣдбата!...

Черна нощъ ще мине... Утро ще изгрѣе...
 Данъ народу дайте въ миръ да заживѣе,
 Въ честенъ трудъ да ниже днитѣ си честити
 И... тогазъ да бждатъ знамената свити!

ПОЖАРИЩЕ

Н. х. Младеновъ

ГОЦЕ ДЪЛЧЕВЪ

В. Захариевъ

ГОЦЕ ДЪЛЧЕВЪ

Като дѣвица скроменъ, привѣтенъ, тихъ и милъ,
Като дѣте незлобенъ ти всѣкога си билъ,
Душата ти — душа бѣ съсъ сребърни очи,
Съсъ дѣхъ отъ теменуги и слънчеви лжчи.

Въ гърдитѣ ти ечеше небесенъ химнъ отъ хоръ
Отекналъ надалеко — къмъ звѣздни кржгозоръ,
А въ храма ти незибленъ изправенъ бѣ самъ Богъ,
Въ тържествена осанка, величественъ и строгъ!

Сърдце ти бѣ излѣно отъ пламъкъ и отъ кръвъ,
Дѣ имаше се нужда вѣставаше се прѣвъ
И всѣкога готовъ бѣ при буденъ, искренъ зовъ
За благото народно, за братската любовь!

Всецѣло бѣ прѣдаденъ отъ ранни младини
Да служишъ на народа и твойтѣ златни дни
Свѣтилникъ сж запаленъ, що свѣти въ тъменъ пжтъ —
Извилъ снага въ недрата на бащинъ — роденъ, кжтъ!

Съ гранитната си воля, съ ума си бистъръ, здравъ,
Ти водѣше дѣлото въ пжтъ истински и правъ,
Съсъ мощното си слово, съ духа си твърдъ и смѣлъ,
Се носѣше стремглаво къмъ свѣтлата си цѣлъ!

За кроткитѣ бѣ кроткъ, за благитѣ бѣ благъ,
На робство и непривда непримиримъ бѣ врагъ,
Безмилостно въ очитѣ бодѣше ги катъ трънъ
И слушаха въ гласа ти погребния си звънъ!

Кръстосалъ планинитѣ и дивитѣ усой,
Нарушилъ имъ мечтитѣ, самотния покой,
Съсъ огненъ мечъ въ дѣсница и съ будна мисль — стражъ,
Радушно ти приетъ бѣ, като апостолъ нашъ!

На духоветѣ млади прикачваше крила
И тласкаше ги съ устремъ къмъ дѣйность и дѣла
И въвъ борбитѣ свети увличаше ги съ пламъ,
На всѣка стжпка примѣръ ти даваше имъ самъ!

И колко епопеи, нечувани до днесъ,
Които ти изнесе съ достоинство и честь,
Създаде и написа, герою свѣтлоликъ,
Отъ редъ години бурни, до сетния си мигъ!

И колко, колко още легенди сътвори
 Съ похвати си чутовни, сърце ти въ тѣхъ що ври,
 Съсь подвижи безсмъртни, съсь приказни дѣла,
 Що нижатъ се прѣдъ взора съсь свѣтнали чела!

Въ усмивката ти нѣжна, въвъ погледа смиренъ,
 Въвъ кроткитѣ обноски, въ моминския ти свѣнъ,
 Не би повѣрвалъ никой, че буря криешъ ти,
 Готова да избухне и въ мигъ да полети...

И всичко да изтръгне изъ коренъ му дълбокъ,
 Клисарь що е въвъ храма на злия — черенъ, Богъ
 И всичко да залѣе съ потокъ отъ кръвь, сълзи,
 Що носи разорене и знае да пълзи!

Дѣ кротъкъ, благодушенъ, дѣ буенъ и сърцатъ,
 Но всѣкога съ умъ трѣзвенъ, съ духъ бодъръ и крилатъ,
 Съсь искреность въ гърдитѣ, въ дѣлата си правдивъ,
 Ще служишъ за назида, за примѣръ свѣтълъ, живъ...

Като дѣте невръстно извърши чудеса,
 Съ които близки, свои зачуди и слиса:
 Отъ палави връстници за „царь“ бѣ ти избранъ,
 Борець да станешъ сетнѣ съ потисна вража ганъ!

На Ботева и Левски дѣлото продължи:
 Съ злосторници, тираны, съсь подлость и лъжи
 Борба поведе страшна и въ родния ни кжтъ
 Нероновци и Юди обрѣче ти на смъртъ!

Душата ти лазурна, кжпяща се въ зари,
 Съ мечтитѣ ти сребристи летѣше надъ гори
 И дирѣше простори подъ ясни небосводъ
 На робското ни племе за сносенъ, тихъ животъ.

Копнѣеше сърце ти за правда и за редъ,
 За братство съ вѣчна дружба да зацарятъ навредъ,
 Да бждемъ хора честни, съ характери и умъ,
 По пжтя си да крачимъ безъ крѣсъкъ и безъ шумъ!

Копнѣеше сърце ти да види бащинъ край
 Отъ робството отърсенъ, прѣвърнатъ въ дивенъ рай,
 Дѣ слънцего златисто надъ него ярко грѣй
 И птиченце чевръсто свободно пѣсенъ пѣй!

Копнѣше сърце ти... Но тоя блѣнъ-копнежъ
 Слана попари люта, — цвѣтеца, дъхавъ свѣжъ
 Наведе си челцето и легна въ хладни гробъ,
 Сираци катъ остави дѣлото, брата-робъ!...

Приятель и бесѣдникъ, апостоль и герой,
 Учитель и бунтовникъ, борець безстрашенъ въ бой,
 Съсь старцитѣ — милъ старецъ, съ дѣчицата — дѣте,
 Доде въ борба стихийна духа ти отлетѣ..

Алеко. Хр. Занковъ

ДАМЯНЪ ГРУЕВЪ

В. Захариевъ

ДАМЯНЪ ГРУЕВЪ

Всѣкога приготвенъ, буенъ и на щрекъ,
Дѣ зефиръ, дѣ буря, тукъ духъ, тамъ — човѣкъ,
Отявленъ въ борбитѣ, благороденъ лъвъ,
Що лети, помита и всѣвга е прѣвъ.

Тукъ апостолъ жарѣкъ, тамъ — учитель строгъ,
Въ храма на дѣлото жрецъ на прави Богъ,
Тукъ пожаръ запалилъ на съзнане-зракъ,
Тамъ пѣкъ бунтъ повдигналъ съ петвѣковенъ врагъ.

Ту като войвода съ чета отъ момци,
Отъ дѣла безсмъртни, що виятъ вѣнци
И съсъ кръвь димяща родния завѣтъ
Пишатъ и диктуватъ на врага заклетъ!

Ту смиренъ, ту кротѣкъ, нѣкждѣ пѣкъ хъшъ,
Всѣкога приятель и отличенъ мжжъ,
Пулса на дѣлото, тѣнѣкъ дипломатъ,
Сърцето на всичко, змей огненъ, крилатъ!

Прѣдвидливъ, начетенъ, съ бистъръ, ясенъ умъ,
Благъ като Исуса, смѣлъ и строгъ катъ Крумъ,
Милъ катъ Самуила, втори Аспарухъ,
Въ гърди си таеше Симеоновъ духъ!

Срѣдъ затвора хладенъ, хвърленъ, окованъ
Ти не се уплаши, а на врага сганъ
Готвѣше погроми, ужаси, бѣди,
Пишеше си пжтя съ кървави слѣди...

Вождъ бѣ на дѣлото, даже и тогазъ
Ключа му държеше, неговъ бѣ компасъ,
Га бѣ въвъ затвора, твоитѣ слова
Слушаха отъ тамо, — мдра бѣ глава!

Никой не посмѣя да оскърби тебъ:
Пазача въ затвора правѣше се слѣпъ,
Че не вижда нищо, нищо че не знай,
Самъ би си подписалъ инакъ своя край!

Че за Даме вѣнка зорко бдятъ очи —
Кой кждѣ отива, кой кждѣ търчи,
Кой какво донася на власть и врази,
Чий грѣбнакъ е гѣвкавъ, кой отъ тѣхъ пѣлзи...

Прѣдъ ума ти рѣдѣкъ правѣха поклонъ
 И врази и свои, царския пѣкъ тронъ
 Застрашенъ бѣ силно, самъ Султанъ Хамидъ
 Оцѣни глава ти — да бждешъ убитъ!

Нищо не помогна — Даме бѣ единъ,
 Отъ затвора право съ четници въ Пиринъ,
 Съ остъръ мечъ въ ржката и съ развѣтъ тамъ стягъ
 Ордитѣ душмански обръщаше въ бягъ. . .

Редъ борби, възстаня тебе се дължатъ,
 Даже и „И л и н д е н ъ“, отъ село на градъ
 Припкаше да вдъхвашъ вѣра и любовь
 За часа очакванъ, за първия зовъ!

И кога се даде тревожния звънъ,
 Даме чуждъ остана за хлѣбъ и за сѣнъ,
 Цѣлъ отъ трепетъ, нерви, съсъ кипяща кръвъ
 Ти човѣкъ не бѣше, а — орелъ и лъвъ!

Бдящъ ти не изпусна ни едничѣкъ мигъ
 Отъ борбата славна, тоя часъ великъ,
 Сочеше злокобно на палачи гробъ,
 Слънце и свобода — на прѣзрени робъ!

Твойтѣ мечти бѣха на единъ народъ,
 Чий животъ покритъ бѣ съ огненъ небосводъ,
 На народъ разпѣванъ, мжченъ и терзанъ
 Отъ нечисти сили, отъ потисна сганъ!

Духътъ ти крилатъ бѣ, съ устремъ на орелъ,
 Ураганъ и лава — огненъ бързей смѣлъ;
 Ти съ готовность даде мишци, мисль, плътъ,
 Дружно що извождатъ въ слънчевъ, волень пжтъ!

Ореолъ отъ слава кичи твоя ликъ
 И повдига въ нази чувства въвъ избликъ —
 Ведри, благородни, съсъ нечутъ подемя,
 Що троши окови, робски черъ яремъ.

Твойтѣ идеали, златния ти блѣнъ,
 Стягътъ ти идеенъ въ пжтъ плющялъ огрѣнъ
 И надъ кръвъ струяща — жалка дрипа днесъ,
 Въ прахъ сж покрусени, съ поругана честь!

Катъ витязъ и рицарь въ главоломна рать,
 Съсь крилѣ си бѣли ти къмъ мъртви градъ
 Отлетѣ, остави въвъ сподавенъ плачъ
 Дѣлото сиротникъ на жестокъ палачъ!...

Твоя духъ лазуренъ, изтъканъ отъ чаръ,
 Срѣдъ морето бурно е запаленъ фаръ,
 Райски стражъ на двери съ огненъ мечъ голѣмъ,
 Звѣзда пжтеводна къмъ новъ Витлиемъ.

Твоя духъ въ пустиня е блѣнъ — оазисъ,
 За жаждуци струи е отъ изворъ чистъ,
 Смѣло той ще палне огня свещенъ,
 Когато настжи грядущия день.

МАКЕДНСКО РЕВОЛЮЦИОННО ЗНАМЕ
 ОТЪ 1903 ГОДИНА

Х. К. Тачевъ

ПЕРЕ ТОШЕВЪ

В. Захариевъ

ПЕРЕ ТОШЕВЪ

Най-скроменъ отъ всички, пое своя друмъ
Съсъ пълно съзнане, безъ крѣсъкъ и шумъ
Изнесе съсъ вѣра страдалния кръсть; —
Въ дѣлото народно личи твоя прѣсть.

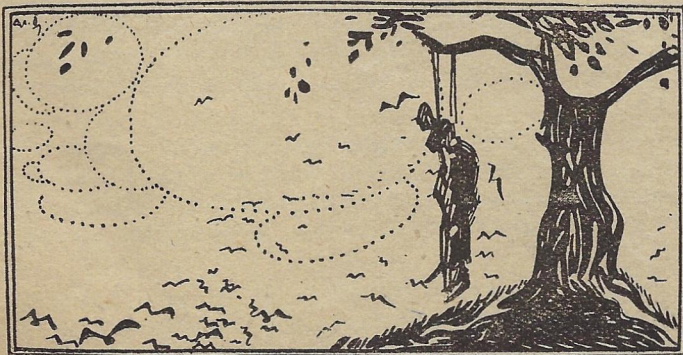
Убитъ изъ засада отъ подли врази,
Идейтѣ ти свѣтли никой не срази,
Ни чувствата свети, ни храма въ гърди,
Дѣ Богъ — Дългъ Върховенъ, всевластно седи!

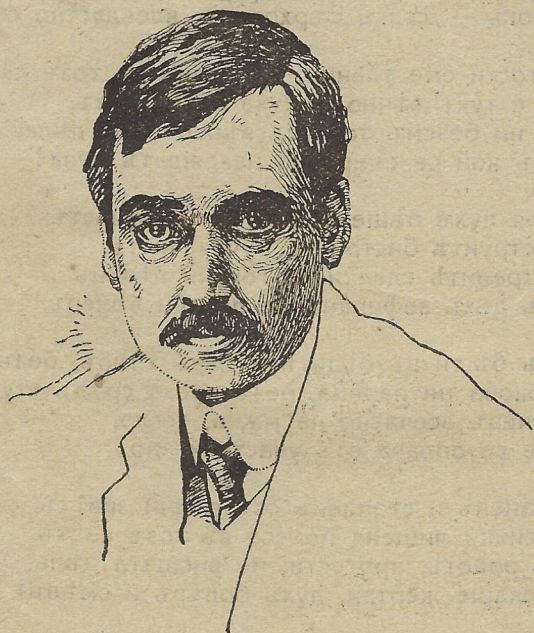
Ний гости сме тленни, прѣходни въ тозъ святъ,
Едно е тукъ вѣчно — духа ни крилатъ,
Духа ни безсмъртенъ съ вѣнецъ отъ дѣла,
Прѣдъ кой се смиренно навеждатъ чела!

А твоя духъ бѣше божественъ, лжчистъ,
Отъ струитѣ бистри на ручея чистъ,
Отъ трелитѣ сладки на горски пѣвецъ
И отъ дѣхъ зефиренъ на полски вѣнецъ!

Гордъ бѣ ти въ бѣдитѣ — безъ хлѣбъ, безъ приютъ,
Въ джоба ни парица, безъ дреха срѣдъ студъ,
Обреченъ всечасно на мжки, тегло,
Ти не се оплака отъ участь и зло!

Нахраненъ и стопленъ отъ родни завѣтъ,
Ти всички лишена понесе въ тозъ свѣтъ
Безъ ропотъ, протести, че висшата цѣль
Тя искаше жертви, духъ бодъръ и смѣлъ!

П. К. ЯВОРОВЪ

В. Захариевъ

П. К. ЯВОРОВЪ

Неще смушава никой самотния ти духъ,
Вилнѣлъ въ гърди кипящи, търсилъ просторъ, въздухъ,
Неще смушава никой тебъ вѣчния покой, —
Гальовно ще те милватъ зефиръ, звѣзди безброй!

Неще смушава никой сѣня ти златенъ блѣнъ,
Ни сѣнка ще се хвърли по пжтя ти огрѣнъ,
Защото твойто слово — бѣ слово на борець,
Живота мъченишки — животъ бѣ на светець!

Ти пѣ за свободата — за нейни свѣтъль ликъ,
За чувствата горещи и за дълга великъ,
За разпнатата правда, за висшия полетъ,
За любовта, за роба и за бѣдняка клетъ!

Съ другари обграденъ бѣ, но пакъ бѣ самъ-саминъ,
Съ перо въ ржка доказа, че вѣренъ ти си синъ
На тазъ страна злочеста, търпѣла гнетъ и срамъ
И тя че е имала свой Богъ, светци и храмъ!

Ти смисъла въ живота намираше срѣдъ трудъ,
Въвв работа усилна — срѣдъ пекъ, срѣдъ дъждъ и студъ,
Посрѣдъ борбитѣ тежки съ лукавъ и тъменъ святъ, —
Срѣдъ рой крѣсливи врани орелъ бѣ ти крилатъ!

Изгубилъ ясно зрене, потъналъ въ черенъ мракъ,
Очитѣ ти незрими бродѣха въ слънчевъ зракъ
И виждаха надзвѣздни вълшебства, красоти
И кжпѣше въ омаи духовенъ погледъ ти!

Зумруди, бисеръ, злато вложилъ бѣ щедро Богъ
Въ душа ти благородна — милъ, приказенъ чертогъ,
Градина чудна, китна посѣлъ бѣ въ твойта грждъ, —
Дѣ кръши станъ прѣзъ злачни ливади твоя пжтъ!

Когато спре потока да лѣе пѣсенъ чаръ
И слънцето угасне — тозъ дивенъ зраченъ царъ,
Когато славей млъкне срѣдъ горски листъ трептивъ,
Тогава ще заглѣхне и химна ти гръмливъ!

Защото той, пѣвецо, е въ твойта грждъ кърмень,
Съсъ твойта кръвъ и мисль, съсъ твоя духъ нетленъ,
Съсъ твойтѣ чувства топли, съсъ твойта чиста страсть,
Съсъ всичко свето, мило, що даръ си далъ на насъ!

Почивай, спи на вѣки подѣ черни плащѣ отѣ прѣстѣ,
 Защото ти изнесе достойно твоя кръстѣ,
 На страшчата Голгота, наречена животѣ —
 Поковаренѣ и разложенѣ, изгубилѣ пжтѣ и бродѣ...

Пѣвецо, пѣсенята ти като камбаненѣ звѣнѣ,
 Разнасянѣ въ ранно утро, ще буди тя отѣ сънѣ
 Заспалото съзнане, задрѣмалия духѣ
 И въ пжтѣ ще ги извожда — къмѣ слѣнце и въздухѣ!

А словото ти жарко, кое посѣя тукѣ,
 Псникна ще въ сърцата, намѣри ще отзвукѣ
 Въ душигѣ вкоченени, въ гърдитѣ — мразѣ и ледѣ
 И освѣти ще пжтя, що води ни напрѣдѣ!

А поривитѣ чисти, а свѣтлата любовѣ,
 Идеитѣ ти кристални, а братския ти зовѣ
 И химнитѣ свещени, подема вдѣхновенѣ
 Дѣйствителностѣ ще станатѣ, прѣвѣрнати отѣ блѣнѣ...

Живѣ въ тжги, неволи самотенѣ, катѣ сиракѣ,
 Залутанѣ като бродникѣ срѣдѣ тъмнина и мракѣ,
 Катѣ лунатикѣ и призракѣ измина своя пжтѣ,
 Но на дълга робѣ вѣренѣ остана чакѣ до смъртѣ...

Кандилце ти мъждиво днесѣ факелѣ е пламтящѣ,
 Кокиченце прѣдвѣстникѣ подѣ снѣжни тѣнѣкъ плащѣ,
 Кое животѣ ни сочи, е твоя гиздавѣ стихѣ —
 Дѣ пламенѣ и бунтовенѣ, дѣ кротѣкъ, трѣпенѣ, тихѣ!

Живота ти бѣ драма отѣ вихри, болки, бѣсъ
 И ти единѣ срѣдѣ нея героя бѣ злочестѣ;
 На сцената изправенѣ, кога те видя азѣ
 Незнамѣ защо ме силно побиватѣ трѣпки, мразѣ!

Тамѣ виждамѣ ти тжгата — трагичния конецѣ,
 Сждбата ти злочеста и гѣрнени вѣнецѣ
 Съсѣ шипове забити въ челото ти кристалѣ,
 Написанѣ съ кръвѣ струяща завѣтни ти скрижалѣ...

Дочувамѣ азѣ, пѣвецо и твоя сетенѣ стонѣ
 Крилѣ възвилѣ свободно къмѣ звѣздни небосклонѣ;
 Облѣхва ме излеко и твоя леденѣ дѣхѣ,
 Поелѣ нагорѣ вече къмѣ планинския връхѣ...

Почивай, спи на вѣки подѣ черни плащѣ отъ прѣсть,
 Защото ти изнесе достойно твоя кръсть,
 На страшната Голгота, наречена животѣ —
 Покваренѣ и разложенѣ, изгубилѣ пжть и бродѣ...

Пѣвецо, пѣсенѣта ти като камбаненѣ звънѣ,
 Разнасянѣ въ ранно утро, ще буди тя отъ сънѣ
 Заспалото съзнание, задрѣмалия духѣ
 И въ пжть ще ги извожда — къмъ слънце и въздухѣ!

А словото ти жарко, кое посѣя тукѣ,
 Псникна ще въ сърцата, намѣри ще отзвукѣ
 Въ душитѣ вкоченени, въ гърдитѣ — мразѣ и ледѣ
 И освѣти ще пжтя, що води ни напрѣдѣ!

А поривитѣ чисти, а свѣтлата любовѣ,
 Идеитѣ ти кристални, а братския ти зовѣ
 И химнитѣ свещени, подема вдѣхновенѣ
 Дѣйствителностѣ ще станатѣ, прѣвѣргнати отъ блѣнѣ...

Живѣ въ тжги, неволи самотенѣ, катѣ сиракѣ,
 Залутанѣ като бродникѣ срѣдѣ тъмнина и мракѣ,
 Катѣ лунатикѣ и призракѣ измина своя пжть,
 Но на дълга робѣ вѣренѣ остана чакѣ до смъртѣ...

Кандилце ти мъждиво днесѣ факелѣ е пламящѣ,
 Кокиченце прѣдвѣстникѣ подѣ снѣжни тънѣкъ плащѣ,
 Кое животѣ ни сочи, е твоя гиздавѣ стихѣ —
 Дѣ пламенѣ и бунтовенѣ, дѣ кротѣкъ, трѣпенѣ, тихѣ!

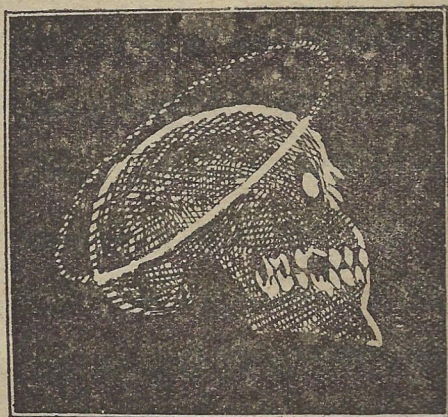
Живота ти бѣ драма отъ вихри, болки, бѣсъ
 И ти единѣ срѣдѣ нея героя бѣ злочестѣ;
 На сцената изправенѣ, кога те видя азѣ
 Незнамѣ защо ме силно побиватѣ трѣпки, мразѣ!

Тамѣ виждамѣ ти тжгата — трагичния конецѣ,
 Сждбата ти злочеста и търнени вѣнецѣ
 Съсъ шипове забити въ челото ти кристалѣ,
 Написанѣ съ кръвъ струяща завѣтни ти скрижалѣ...

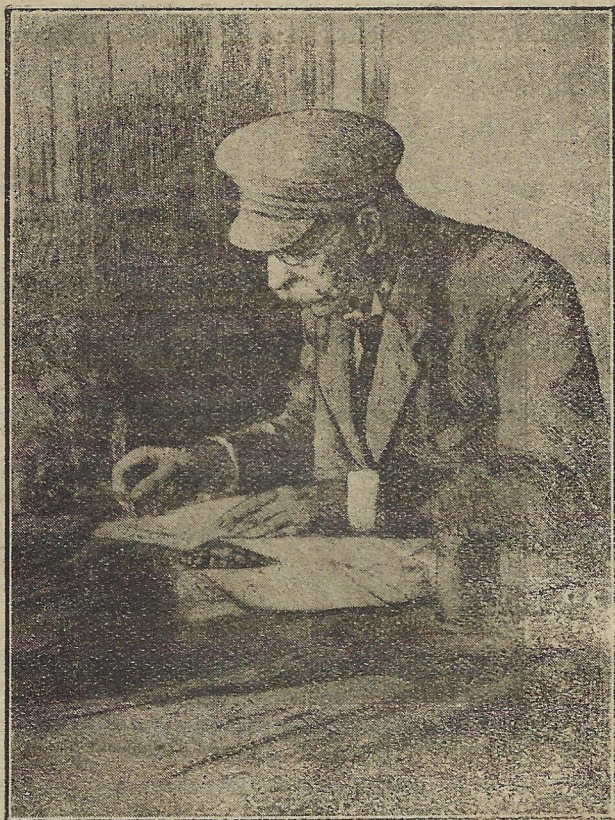
Дочувамѣ азѣ, пѣвецо и твоя сетенѣ стонѣ
 Крилѣ възвилѣ свободно къмъ звѣздни небосклонѣ;
 Облѣхва ме излеко и твоя леденѣ дѣхѣ,
 Поелѣ нагорѣ вече къмъ планинския връхѣ...

Изпращамъ благовейно азъ твоя духъ разбитъ
Къмъ она свѣтъ, кждѣто ще бжде по-честитъ,
Кждѣто ще намѣри отмора и просторъ,
Очитѣ ти незрими широкъ и бистъръ взоръ!...

Ний всѣкога ще кичимъ самотния ти гробъ
Съ цвѣта нетленни — лаври, защото ти бѣ робъ
На своето призване, повикало те тукъ
На правдата да станешъ ти мощень, чистъ отзвукъ...

Ал. Добриновъ

ИВАНЪ ВАЗОВЪ

П. П. Морозовъ

ИВАНЪ ВАЗОВЪ

Въ тъмната епоха, робството когато
Ширѣше крилѣ си, всѣкому познато
Бѣше твойто слово златно, величаво,
Пламенно, могъще, искрено и право !

Бѣхме подъ товара ние на живота,
Срамно вратъ прѣвили всички подъ хомота,
Гроба си изрихме самъ-сами съ ржцѣтъ,
Та да ни копаютъ живи враговетѣ !

Бѣхме роби клетки, свикнали съ теглото,
А далечъ отъ насъ бѣ пжтя на доброто,
Пжтя на съзнане и на дългъ върховенъ,
Подъ кошмари бѣхме на съня вѣковенъ !

Слабитѣ звѣздици, що на небосвода
Блѣсвахъ случайно, бѣха за народа
Чужди и незрими, срѣдъ мъгли зловѣщи
Гаснѣха безъ ропотъ, както гаснатъ свѣщи . . .

Волята гранитна, силнитѣ прояви,
Бистрото съзнане, мишцитѣ корави,
Подвига на всички родни великани,
Бѣха отъ вразитѣ кърваво терзани !

Ти единъ срѣдъ всички се издигна мощно,
Както богомолецъ въ бдѣние срѣднощно
Си гласа извишва къмто небесата,
Тѣй и ти издигна стяга си въ борбата !

На чело застана съ мисълта си будна,
Съ погледа си бистъръ и съ рѣчта си чудна,
Съ бодъръ духъ въ гърдитѣ и съ душа желѣзна
Просна си крилѣтъ надъ робската бездна !

Всѣкога опитъ бѣ отъ идей лжчисти
И отъ чувства топли, отъ желаня чисти,
Всѣкога сърце ти трепетно туптѣше,
При народенъ повикъ всѣкога прѣвъ бѣше !

Башинъ домъ, огнище, дѣто бѣ задоенъ
Твоя духъ възвишенъ, буренъ, неспокоенъ,
Ти съ тжга напусна, съ болка у сърцето
И съ въздишка тежка, съ погледи въ небето.

Спомени дѣтински, свѣтли дни младежки,
 Дни на радостъ рѣдка и невинни грѣшки,
 Що въ душата будятъ трепети всечасно,
 Ти отмина съ сълзи, тихо и безгласно !

Нищо не възпрѣ те, твоя духъ свободенъ,
 Бѣ съ окови здрави въ края бащинъ — роденъ,
 Мисълта ти будна търсѣше простори,
 Слънце и свобода, ясни кржгозори !

Участъта на роба силно те застѣгна,
 Отъ Браила братска му ржка протегна,
 Думи за обвѣра му прати стократно
 И утѣха въ пѣсень — слово благодатно !

Младъ бѣ по години, но съ опитность стара,
 Жрецъ бѣ благовѣненъ въ храма прѣдъ олгара,
 Въ храма ни погазенъ и скверненъ бизстидно,
 Въ който бѣ оставилъ всичко свето, свидно !

Отзвукъ тамъ найдоха първитѣ ти пѣсни,
 Първитѣ ти рожби — дивни и прѣлесни,
 Що съ крилѣ орлови литнаха високо,
 Въ родни край да найдатъ приемъ най-широко. . .

Въ пѣсни ти излѣ си чувствата свещени,
 Въ образи излѣ си мисли съкровени,
 Въ кръшенъ стихъ възплѣ ни мжжитѣ, теглата,
 Вдѣхна ни въ гърдитѣ духъ къмъ свободата !

Пѣсни ти възторжни пълни съ пламъ — обвяра,
 Пълни съ жарь-съзнане и съ триумфъ безмяра,
 Съ родна рѣчь сърдечна, искрена и проста,
 Бѣха грѣмъ и мълний, вѣренъ стражъ на поста !

Пѣсни вдѣхновени, що кръвѣта повдигатъ,
 Мжжество що вливатъ, съ умъ що се не стигатъ,
 Въ книги ти изнесе не една тогава,
 Та чрѣзъ тѣхъ възмогна въ първа честь и слава !

Екна твоятъ име още непознато,
 Засия, огрѣ ни, бѣше то отъ злато
 Чисто, скжпоцѣнно, пълно съ благодати,
 Срѣдъ нощъ страховита Богъ що ни изпрати !

Въ стихове безбройни, леки и цвѣтисти,
 Мисли ти изниза родни и лжчисти,
 Мисли на светия — топли и сърдечни,
 Трѣзви и дълбоки, свѣжи, вѣковѣчни !

Съ лекъ езикъ на който всички те разбраха
 И ти оцѣниха дарбата, замаха,
 Ти създаде много повѣсти, романи,
 Разкази и драми — съ кръвъ на люти рани !

Въ епопеи дивни славата велика,
 Славата нечута, грѣмка, свѣтлолика,
 Подвизитѣ чудни на герой отъ лава,
 Ти възпѣ достойно, увѣнча ги съ слава !

Планинитѣ горди, съ върхове забити
 Въ небесата модри, пещеритѣ скрити,
 Сѣнкитѣ прохладни въ горскитѣ усои
 Даваха ти нѣжно приемъ и покои !

Канари и прѣспи, водопада буенъ
 И потока пѣнестъ, бистъръ, среброструенъ,
 Слънцето, зората, хоръ отъ птички пойни
 За перото твое бѣха тѣ достойни !

Езера сребристи, вили и русалки
 Танецъ дѣ извиватъ тѣзъ дѣвойки малки,
 Ти възпѣ възторжно, роднитѣ долини
 Съ думи изрисува въ хубави картини !

Въ храма ни въведе съ тихо псалмопѣне
 И въ молитви топли своето вдъхновене
 Не веднажъ изпѣ ни прѣдъ олтаря святи,
 Химни ни поднесе — божи благодати !

Храбритѣ витязи, съ духъ каленъ въ борбитѣ,
 Въ славата си скромни, горди срѣдъ бѣдитѣ,
 Подвизитѣ сѣйни, лавритѣ имъ бойни,
 Въ стихове възпѣ ги гиздави и стройни !

Съ пѣснитѣ си мощни, грѣмки и бурливи,
 Героитѣ наши по чукари диви,
 Изъ усойтѣ хладни, по полята равни
 Носѣха се леко въ походи си славни !

Съ твойтѣ думи силни, съ твойтѣ чувства топли,
 Мрѣха тѣ съ усмивка, тръпна и безъ вопли,
 Мрѣха съ вѣра твърда въ бжднина блажена
 Съ твойта пѣсенъ трайна — пѣсенъ вдъхновена.

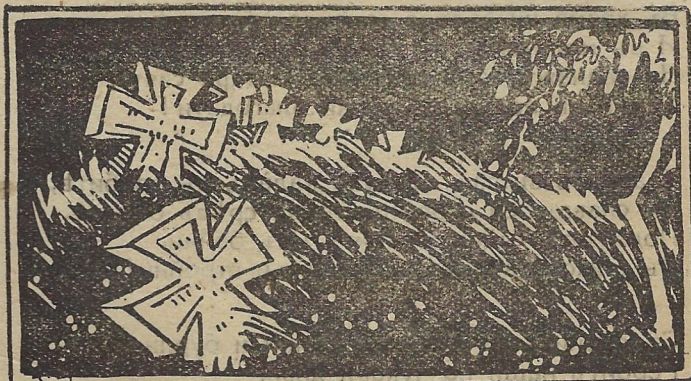
Пѣсни ти написа за дѣцата школски
 И съ вѣнци окичи отъ цвѣтенца полски
 Дъхави и прости ти челцата тѣхни, —
 И пося в души имъ цвѣте, що невѣхне. . .

Мжкитѣ на брата въ робска Македон'я
 Горко ти оплака и съ чилична броня
 Му сърце облѣче, обвѣри го сило,
 Чувства родолюбни въ стихъ излѣ обилно !

Че въ страната скръбна, дѣто днесъ живѣять
 Кръвнитѣ ни братя, що приказватъ, пѣять
 Съсь езика роденъ на дѣдитѣ стари —
 Пѣсни ти отекватъ по поля, чукари !

Отъ сълзитѣ твои кървави, страдални
 Нанизъ златолѣенъ на сърца кристални
 Ти прикачи съ вѣра, вдъхна имъ надежди
 Свѣтли и безстрашно да върватъ въ премежди !

На Вардаръ вълнитѣ, плѣсъка на Струма,
 На Пиринъ трѣвитѣ и горската шума,
 Струитѣ на Черна и на Дричъ водитѣ,
 Шепнатъ си за тебе — пѣять ти пѣснитѣ ! . . .

НА БЪЛГАРСКИТЪ БУДИТЕЛИ

Спѣше въ сѣнь народа — въ тежъкъ сѣнь мрѣтвешки,
Хули той тѣрпѣше, мжки свѣрхчовѣшки,
Господарь не бѣще въ бащина си кѣща,
Гаснѣше разбита вѣра му могѣща!

Силата на мрака гробно осѣнила
Съ чернитѣ крилѣ си намъ земята мила, —
Всички тя дѣржеше властно и жестоко,
Ножа ѝ въ гърдитѣ бѣ забитъ дълбоко!

Вие се явихте катъ слънца въ небето,
Раздрахте мъглата, сладостно сърцето
Взе въ гърди да бие, огрѣха душата
Пакъ надежди свѣтли, блѣнъ за свободата!

Хвърлихте искрата на съзнание мощно,
Надъ дълга народенъ бдѣхте денонощно,
Облаци разсѣхте, сини крѣггозори
Свѣтнаха, прѣдъ взори пѣтъ се новъ отвори!

Будители наши, съвѣсть и свѣтила,
Вие надъ страната, що ви е родила,
Бдѣте непрестанно, сѣнка ви незрима
Вѣра да ни вдѣхва, мощъ непобѣдима!

ЧЕРНОРИЗЕЦЪ ХРАБЪРЪ

ОТЕЦЪ ПАИСИЙ

ЗАВЕТА НА МИТРОПОЛИТЪ МЕТОДИ КУСЕВЪ

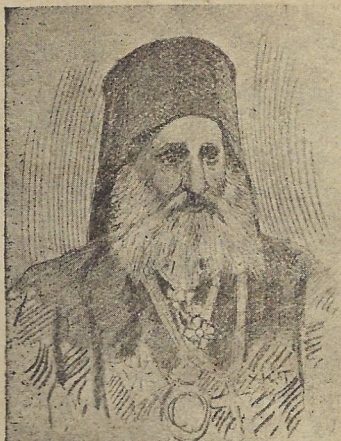
Да стихнатъ разпри люти, да нѣма ежби, споръ
И дни си осмислете въвъ дружба и сговоръ,
Интригата срѣдъ вази на вѣки да умре, —
Брѣгъ възжеланъ ви чака прѣзъ бурното море!

Надежда лжчезарна да храни ваши духъ,
Къмъ подлостъ и измѣна да бжде всѣки глухъ
И съ твърдо упование въвъ българския Богъ
Постигна ще те смѣло стремежа си високъ!

Идеята велика — обединенъ народъ,
Въ душитѣ ви що зрѣе, ще даде сладъкъ плодъ,
Въ завѣтъ на васъ оставенъ отъ славнитѣ дѣди,
Що щитъ е въ пѣтя стрѣменъ срѣдъ вихри и бѣди!

Безчетъ сте жертви дали за тозъ стремежъ великъ
И още ще дадете прѣдъ свѣтлия му ликъ
Да видите народа, що страда въ робство, плѣнъ,—
Обединенъ, свободенъ, наново възроденъ. . .

Оржжето рѣждясва, идеята не мре
И който я обикне, пригърне, разбере,
Апостолъ той е вече и сѣмето ѣ сѣй,
За нея само мисли, работи и живѣй!

МИТРОПОЛИТЪ КУСЕВЪ

Х. К. Тачевъ

НА НОВИТЪ БОРЦИ

Заслушанъ въ тишината подъ звѣздни кржгозоръ
 Видения азъ виждамъ прѣдъ пламналъ, бистъръ взоръ,
 На рожби златозарни изъ дълги вѣкове
 Свещени сѣнки днеска що рѣденъ дългъ зове!

Ни вѣкове грядущи, ни тъмни врѣмена
 Неще имъ ликъ забравятъ, ликъ — ярка свѣтлина,
 Честъта имъ ще живѣе, усои и скали
 За тѣхъ ни спомватъ често — за устремъ на орли!

А ще ли да заглъхнатъ завѣти и дѣла
 Съ които увѣнчаха геройски си чела?
 Днесъ родни кѣтъ, за който бориха се съсъ мечъ,
 Отново пѣшка тежко разкжсанъ — въ пламъ и сѣчь!

Нима ний тѣжно трѣба глави си да сведемъ
 Подъ брѣмето на вопли и новиятъ яремъ?
 Въ вериги да издѣхне свобода и животъ,
 Да ни вробятъ, погубятъ катъ племе и народъ?

Дойдоха, идатъ други отъ жаръ борци-безчетъ,
 Дѣлото пакъ подели и скжпия завѣтъ,
 Тѣ съ нови сили дружно и съ вихра мощъ въ гърди
 Летятъ къмъ нази, идатъ прѣзъ бури и бѣди!

Надежда тѣ ни носятъ, утѣха на духътъ,
 Обречени отъ Бога да служатъ на родѣтъ,
 Слѣдъ тѣхъ възвива мощна стихия — люта брань...
 Ще рухнатъ мрачни сили, ще падне врагъ-тиранъ!...

Поклонъ дълбокъ и слава на новитѣ борци
 По пжтища на воля... на бжднитѣ творци
 Съ благоговене свето за тѣхъ ний ще мълвимъ
 И образа имъ въ пѣсенъ съ потомство да сродимъ!

Цвѣтната корица е отъ художника Василь Захариевъ.

Вжтрѣшната корица е отъ художника Дончо Занковъ.

Илюстрациитѣ и винеткитѣ сж отъ художницитѣ: Стефанъ Ивановъ, Антонъ Митовъ, Харалампи К. Тачевъ, Василь Захариевъ, Иванъ Лазаровъ, Борисъ А. Митовъ, П. П. Морозовъ, Наумъ х. Младеновъ, Пандо Киселинчевъ, Александъръ Добриновъ, Ал. Хр. Занковъ, Ив. Енчевъ-Видю, Ем. Ракаровъ, Петъръ Урумовъ, Дончо Занковъ и Степанекъ.

Пѣсенъта „Възпѣвъ на Македония“ е сложена на музика отъ: Добри Христовъ, „Добруджа“ — отъ Димитъръ х. Георгиевъ, „Тракия“ — отъ Маестро Георги Атанасовъ, „П. К. Яворовъ“ — отъ Мих. Г. Кочевъ, „На българскитѣ будители“ — отъ Ал. Кръстевъ и „Завѣта на Митропотитъ Кусевъ“ — отъ Никола Атанасовъ.

Издание — Съюза на Македонскитѣ Младежки Културно-Просвѣтни Организации въ България.

Печатарска Производителна Кооперация „Съгласие“ — София улица „Левски“ № 10, Телефонъ 1774.

Цвѣтенъ печатъ — Печатница и Литография И. Амбилъ.

Клишета — Цинкография А. Прагеръ, ул. „Царъ Симеонъ“ № 55.

София, 1923 година.

ВТОРО ИЗДАНИЕ.